

GAZETA LITERARĂ

Anul V, nr. 33 (231) - joi 14 august 1958

ORGAN SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

8 pagini 50 bani

Scritorii romîni apărarea păcea

AMI, GO HOME!

Americani — care-i acuză pe sovietici de intenții agresive — au debarcat în Liban (nu în New-Jersey, nu în Minnesota, nu la Boston, ci în Liban), au trimis acolo infanteriști, vapoare, avioane ca reacție și mai ales gloanțe, s-au instalat ca în Minnesota, ca în New-Jersey, ca la Boston și au început să tragă în libanezi, să verse sînge de libanez, să ucidă trupuri de libanezi. Ce caută New-York-ul în Liban? Cine l-a poltit? Cine l-a dorit? Ami, nu confunda țările și cară-te acasă!

Englezii — care-i acuză pe sovietici de intenții agresive, — au debarcat în Iordania (nu în Scoția, nu în Țara Galilor, nu la Liverpool, ci în Iordania), au trimis acolo infanteriști, vapoare, avioane ca reacție și mai ales gloanțe, s-au instalat ca în Scoția, ca în Țara Galilor, ca la Liverpool și au început să se îngrijească de poporul iordan, să se îngrijească de suferința poporului iordan. Ce caută Londra în Iordania? Cine a poltit-o? Cine a dorit-o? Englezule, nu confunda țările și du-le acasă!

Ami — îți spunem și noi de-aici vorbele care-au onorat zidurile europene, asiatiche și latino-americane de vreo 14 ani de zile: Ami, go home!

Al. Mirodan

Să se pună capăt agresiunii!

Printre filozofii din Statele Unite ale Americi, e la modă, astăzi, ceea ce se numește curentul semantic. Am auzit chiar că unii dintre ei au ajuns să atribuie imprecizilor invaziei pînă și cauza neînțelegerilor social-politice între oameni.

Ideea aceasta ar părea de-a dreptul comică, dacă guvernul puterilor occidentale, și în primul rînd guvernul Statelor Unite, n-ar face de la o vreme parcă totul spre a se convinge că e ceva adevărat în teoriile filozofilor semantici.

Avîntele au început, în limbajul diplomatic, în emisiunile de radio și în presa imperialistă, că nu mai corespunde deloc sensului lor obișnuit. Americanii și englezii debarcă la nu știu cite mii de kilometri de țară lor și declară că aceasta înseamnă pentru ei „apărarea securității naționale”.

Deplasează unitățile flotei și le îndreaptă cu tunurile în bătaie către porturile arabe și consideră acestea măsuri pentru menținerea ordinii și asigurarea unor alegeri democratice în interiorul țării.

Se pregătesc să atace tînăra republică Irak, masind trupe la hotarele ei și strigă peste tot că aceasta se cheamă acțiune pentru împiedicarea comploteiului comunist îndreptat împotriva civilizației atlantice.

Nu știu cit de subtilă o fi filozofia „semantică”. Popoarele însă au început să-și prindă rețede „cheia” și cînd imperialiștii zic „pace și amiciție”, toată lumea înțelege „petrol”, cînd zic „democrație”, știu că prin aceasta se subînțelege „regele Hussein și clica lui”, cînd în sfîrșit zic „libertate”, e vorba de exploatare nerușinată colonială.

Oamenii cinstiți de pe întreg pămîntul au început să se și sature de o asemenea limbaj, cu sau fără justificare „filozofică”, și mai ales de „aplicațiile” lui practice, în genul ultimei agresiuni din Orientul Apropiat.

De aceea, imi alătur vocea de toate celelalte voci care strigă: „Să se pună capăt rușinoasei agresiuni din Orientul Mijlociu. Afară cu agresorii imperialiști din Liban și Iordania!”

Ov. S. Crohmăniceanu

Legenda despre arabi și diavolul

Există o străveche legendă orientală care ne povestește că într-o zi arabi, ocupați cu cultivarea ogoarelor lor, s-au întâlnit cu diavolul. Spre a-i înspăimînta, diavolul susținea în fața lor că e stăpîn peste jumătate din tot ce există pe pămînt. În consecință, le ceru drept dîjmă jumătate din recolta lor. Arabii însă au fost mai deștepti decît diavolul. L-au oferit partea rămasă în pămînt. Totuși diavolul stăruia să primească partea de la suprafața pămîntului. Atunci arabii au semă-

nat pe ogoarele lor sîcîle de zahăr și la recolta următoare i-au oferit frunzele de sîcîle. Contrariat, diavolul ceru acum pentru la anul viitor partea care urma să rămîna în adîncul ogoarelor. Arabii, meru isteți, au semănat atunci grâu, oferindu-i la recolta următoare mișcile.

Arabii contemporani se ocupă și ei cu cultura ogoarelor. Cu cultura ogoarelor libertății și independenței, a drepturilor lor suverane în domeniul de a-și crea o viață națională proprie, prin munca lor și spre a se putea bucura de roadele muncii lor. Dușmanul lor actual e imperialismul care, atras de mîrosul petrolului, continuă vechea politică expansionistă imperialistă care de la Wilhelm, împăratul german, și pînă la capetenile imperialismului britanic și american de astăzi au amenințat pacea Orientului mijlociu. Astăzi „diavolul” nu își mai cere partea lui din stecă de zahăr și din grîul lor. Comorile rîvnite sînt sîcîle de la Kuwait și Irak. E o trăsătură esențială a imperialismului contemporan că din timp în timp el se autolegă. Monopoliiștii anglo-americani prin invazia lor în Liban și în Iordania au aruncat masca, înfrățindu-se ca adevărați agresori, care periclitează pacea lumii.

În străvechea legendă, arabii îl înving pe diavol datorită istețimii lor. În actuala lor luptă cu „diavolul ga’ben”, arabii nu mai sînt singuri. Alături de ei se află toate popoarele lumii, care luptă pentru libertate și independență, pace și colaborare între popoare. Alături de ei se află marea prietenă a omenirii progresiste: Uniunea Sovietică. De aceea convingerea noastră este că în lupta arabilor cu diavolul imperialistului, acesta va fi biruit și că lagărul păcii și al progresului va triumfa.

Să se teamă agresorii de verdictul implacabil al istoriei. Voința popoarelor triumfă și nu cunoaște opreliștel

Dumitru Ignea

Franz Liebhardt

VOINȚA POPOARELOR TRIUMFĂ

Imperialiștii și-au dat iar arama pe față. Au auzit peste bar vîrăbăria despre „libertate”, despre „democrație”. Acum au trecut la intervenția directă. „Lumea arabă s-a stea cuminte, al’jel”. Alfel deasupra misipurilor su care zac cele mai mari rezerve de petrol din lume, exploadează bombele cunoscută la Suez!

Dar lumea arabă — falazuri de neînfrînt — nu mai poate sta „cuminte”. I-a ajuns cutulul răbdării la os. Alfel rispa de „revoltizate” occidentale a băneculuțat-o cu mizeria cea mai ne-

gră. Și-ar dori arabi avuție acasă, nu pompat prin „pipe-line” în nesătioase saferi din apus. Lumea arabă a înțeles că veacul jului nerușinate s-a încheiat. Pentru todeauna O tremile din mințile de pe glob au rupt ploditor ruginitile căluse. Răsuflă sloh-țoși oamenii pe o mare parte a planetei.

Să se teamă agresorii de verdictul implacabil al istoriei. Voința popoarelor triumfă și nu cunoaște opreliștel

Dumitru Mircea

nimănu să i-l răpească; și că orice încercare de a oprimă popoarele întîmpină oprobiul public.

Alături de poporul irakian și în deplin acord cu mesajul scriitorilor irakieni, cu lupta lor nobilă pentru pace și independență a țării, sîntem și noi, scriitorii romîni din generația mai veche. Unim glasul nostru turentului de glasuri care strîbate lumea de la un capăt la altul și cerem răspicat retragerea imediată a trupelor americane și engleze din Liban și Iordania pentru a stăvili izbucnirea unui foc periculos în această parte a lumii.

Mihail Sorbul

PROTESTEZ!

Înaintea de-a și prea bine ce e viața, am căzut morți înșurați la margine de drum, se strîzi, sa năite păsăle de zădărnice însingurate, înainte de-a și prea bine cum se cădăse o casă, am văzut blocuri scaldându-se în mîni, înainte de a și oăz truda, oie aspritate, cte sperante sînt împelrite într-o lină omenească, am ațiat să bomba al cărei sulară îl ucid nu va cădea se mize, dar poate amăluțarea... Uneori imi aduc aminte de nopțile înfrîngătoare de războie, de jargonele din adăposturi, de mîniștele răsucite pe cîmpuri, sub un cer de plumb de boarță, împotriva răzării ce rare o simțeam omenii cînd nu se vedea stelele, de răbdările anamiste de aspartate atunci cînd războiul s-a sfîrșit, de entuziasmul și curajul asertivității cu care am oșdit în era voprației. Nici nu e așa de mult de atunci: prietenii cu care mă jucam în stradă și mă aruncam în sănturi sînd treceau, scumpind gloanțe... Messer-

schmidt”-urile au ajuns „Ingineri, medici, profesori, eu am scris două cărți. Pentru toate acestea și pentru mîile de imagini ale vieții care se îngărdădes în mintea mea și se cer spu-se, imiridic glasul împotriva absurdului botezat nu știu cum, în numele căruin imperialismul contemporan își trimite puscăsu marini să îndușe mișcarea de eliberare a popoarelor care pînă mai ieri nu erau socotite în rîndul oam-nilor, împotriva tergoarsărilor care vor să împiedice glasul omenirii și al vitalității de-a se face auzit; ca ju al unui popor care și-a cucerit demnitatea și simț solidar cu lupta pe care popoarele arabe o duc împotriva rușinii secolului nostru, colonialismul.

Zăngănitul armelor, chiar dacă el fiind mai noi au un sunet deosebit, nu va putea acoperi glasul omenirii și în care doresc să se lăpășă și glasul meu.

Afără cu invadatorii americani și englezii din Liban și Iordania!

Titus Popovici

Francisc Munteanu

Desen de IULIAN OLARIU

UN NOU FALIMENT AL COLONIALIȘTILOR

Încă de pe la începutul veacului nostru, popoarele Orientului s-au desțepat. Numai conducătorii de azi ai politicii externe a Statelor Unite și Marii Britanii au rămas în-țre-o stranie stare de somnolență crezînd că sînt încă reprezentanții de neînvinși a ceea ce numiseră cîndva „epoca victoriană”. Dar de-a-tunci a trecut o jumătate de secol și mai bine, au trecut două războaie mondiale cu groaznicele lor peripeții — scîldate în singele multor milioane de oameni nevinovați. De atunci „apogeuul” janic al imperialismului colonialist a fost forțat de conștiința trează a popoarelor să facă loc respirației descătuse a omenirii din răsărit. Astfel, toată evoluția istorică a lumii apusene — și îndosebi a Marii Britanii și a Statelor Unite — a fost o continuă înlăntuire de falimente.

Nici o agătare de principii și imagini megalomane ale trecutului n-au putut și nu vor reuși să stingherească, într-un mod mai serios, drumul lumii spre socialism și comunism, drumul spre zdrobirea totală a Orientului din cătușele capitaliștilor.

Invazia armatelor americane și britanice în Liban și Iordania e o crimă premeditată dintre cele mai rușinoase. Ea va duce, fără îndoială, la aceleași

rezultate ca toate celelalte manifestații falimentare din ultimele decenii. Lumea nouă rîvnește la o viață nouă. Mărețele evenimente din Irak ne-au dovedit-o încă o dată cu prisosință. Politica externă, inspirată numai și numai din idolatrizarea dolarului, va fi din nou înfrîntă de spiritul rodnic al libertății.

Oskar Walter Cisek

De partea cui e dreptatea?

De vor arabii? Vor ca roadele pămîntului unde ei viețuiesc și bogățiile naturale ale acestuia să fie însușite de ei. Vor ca roadele minții lor să dispună ei înșiși și tot ei înțeles să dispună de fructul lor soartă. Vor cu milionarii americani și englezii? Vor să-și însușească bogățiile țărilor arabe. Vor ca arabii să trudească pe toată lumea? Vor ca arabii să-și ducă înfrîntul pe toată lumea? De partea cui e dreptatea? Conștiința, inima noastră și implacabila logică a istoriei dau dreptate arabilor. Am citit telegrama scriitorilor irakieni: „Poporul nostru vrea libertate și independență”. Scriitorii irakieni luptă pentru împlinirea voinței poporului lor. Ei își îndeplinesc o îndatorire de onoare. Își îndeplinesc îndatorirea și scriitorii sovietici atunci cînd cheamă la luptă pe muncitorii condeiiului din întreaga lume împotriva colonialiștilor și împotriva aventurilor războinice imperialiste.

Americanii și englezii trebuie să se teamă de dreptatea cauzei popoarelor arabe. Trebuie să-și retragă trupele din Iordania și Liban iar litigii dintre ei și celelalte popoare trebuie să fie rezolvate pe calea negocierilor pașnice. Szabedi Laszlo

Pace în Orient, pace în lume!

Scribiți și agenții presei imperialiste din apus vor să minimizeze protestele prin care scriitorii și oamenii de cultură, cu sentimente adevărat democratice și umanitare, condamnam agresiunea împotriva independenței popoarelor arabe din Orientul Apropiat, declarîndu-le drept „manifestări individuale”. Prin aceasta ei vor să deformeze însemnătatea mondială a protestelor pe care reprezentanții cei mai autorizați ai spiritalității popoarelor le ridică în toate limbile globului, deși s-ar caveni să-și dea seama că în aceste glasuri vibrează jormidabilul strigăt a sute de milioane de oameni: „Nu mai vrem război, nu mai tolerăm exploatarea colonialistă!” Popoarele lumii știu că reprezentanții cei mai de seamă ai intelectualității de pe tot globul pămîntesc au

dreptate cînd cer răspicat respectarea independenței țărilor arabe. Ele știu că arabi au dat umanității nu numai cifrele cu care capitaliștii își înregistrează profiturile, ci și valori culturale nepieritoare în domeniul filozofiei, matematicii, arhitecturii, etc., care au exercitat cu un mileniu înainte influențe determinante asupra culturii popoarelor europene. Soarta Libanului și a Iordaniei nu e un fenomen izolat. Vom lupta pentru apărarea păcii în Orient, pentru apărarea păcii în lume! Franyo Zoltan

NU, AGRESORILOR!

Recent am avut cînslea să-l vizitez, la locul unde își petrece vacanța, pe maestrul Mihail Sadoveanu, marele nostru scriitor și unul din lupătorii de frunte ai țării noastre, pentru pace. În singurătatea serilor de noapte, l-am auzit cuvîntînd cu vigoare despre pace, despre pacea altă de dragă întregii omeniri și nouă tuturor, pacea pentru a cărei dămînire au lansat apeli tra-

Împotriva oricăror infiltrări ale ideologiei burgheze în critica literară

Partinicia și înfransigenta „critică a criticii” făcută de curînd activității unor critici literari ne pune în fața unor întrebări și ne obligă la răspunsuri — și la răspunderi — de la care, cu conștiința politică și cu curaj autocritic, nu avem dreptul să ne eschivăm.

Ideologia burgheză nu se manifestă față de toate tezele sale primice imediat riposta distrugătoare a forțelor partinice. O eficiență combatere, nu numai a infiltrării ideologiei burgheze, dar și a germenilor săi, nu se poate face fără o elucidare a felului în care s-a inițiat tipic, în orientarea literară din zile țării, revizionismul, față sau ascuns, mergînd direct la fîntă sau folosind mijloace de luptă oculte, utilizînd orice slăbiciune și orice confuzie din frontul literar.

Făcîș, acest revizionism literar, a prezentat tezele principale ale revizionismului politic, nelînd decît o manifestare specifică a acestuia.

Dacă revizionismul neagă sau diminuează rolul conducător al partidului clasei muncitoare în construcția socialismului, e firesc ca, în ipostaza sa sinceră, să tăgăduiască și conducerea de către partid a literaturii, ca și a întregii vieți ideologice. Conducerea de către partid i s-a opus, pe linia revizionistă, așa-zis dezvoltare spontană a literaturii. Opoziția între una și alta e sofistică. Conducerea de către Partid nu anulează spontaneitatea creației, dimpotrivă, o stimulează, dîndu-i impulsul unei orientări majore. Nimeni nu a făcut din creația artistică o producție planificabilă matematic, repartizată pe sectoare și apreciată după calcule cantitative, privind îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan. Dar propovăduirea „dezvoltării spontane” are un obiectiv precis: de a scoate literatura țărilor socialiste de sub îndrumarea partidului, de a anula orientarea ideologică, stenică și mobilizatoare, de a înlocui creația în marasmul literaturii dezordonate, lipsite de perspectivă, descurajatoare sau pur și simplu inutile. E limpede că lupta războiului poate constitui o barieră în calea propagandei burgheze, cînd e temeinic așezată ideologic și partinic, astfel cum îi poate deschide porțile împotrînd confuzionismul și dezorientarea, sau poate fi „neutralizată”, prin reducerea ei la un joc gratuit sau la o minoră confesie sentimentală, fără interes obiectiv.

Spiritul de partid în literatură presupune nu numai o angajare conștientă a scriitorului în slujba idealurilor generale ale socialismului, ci și o integrare disciplinată a fiecărui creator în lupta concretă — politică

și socială — a partidului. Celebrul articol al lui Lenin „Organizația de partid și literatura de partid” nu e un oarecare articol cu acțiune imediată, limitată la momentul și împrejurările date, ci o precizare teoretică programatică, valabilă pentru viziunea leninistă asupra literaturii partinice: „Literatura trebuie să devină o parte integrantă a cauzei generale a proletariatului, „o roată și un șurub” al unui mecanism social-democrat unic și măreț, pus în mișcare de întreaga avangardă organizată a întregii clase muncitoare”. Cum știu oricine, întregind literatura de partid în activitatea organizată a partidului, Lenin atrăgea atenția și asupra specificului muncii artistice care „este mai puțin decît oricare altă susceptibilitate de egalizare a majorității asupra minorității”, și care necesită „un timp mai larg inițiativ personal, incalculabil individual, să se dea timp liber gîndirii și lanțeziei, formei și conținutului”. Dar greutatea principiului fundamental exprimat de Lenin rămîne aceea a trecerii de la literatura simpatizantă, declarativă, etc. la o literatură care să răspundă în fiecare perioadă acțiunilor principale ale partidului, mergînd în pas și sprînjind progresul luptei partidului.

O formă subtilă a revizionismului literar a fost aceea care a încercat să tăgăduiască importanța primordială a articolului lui Lenin și să înlocuiască spiritul militant al literaturii cu un vag spirit de partizanat artistic. După unii teoreticieni revizionisti, scriitorul de partid acționează pe cont propriu, numai după conștiința sa individuală, nu răspunzînd la chemarea partidului. Desigur, și aici intră în luptă parte sovietică și românească. Principiul spiritului de partid se opune tezimului, a introduce în afară a executării mecanice a unei teme date, a unei orientări pornite. Autentică integrare a scriitorului în lupta partidului înseamnă transformarea marilor campanii politice și a fundamentalelor aspecte ale vieții revoluționare în probleme personale vitale pentru conștiința creatorului. Acesta nu poate să nu răspundă chemărilor partidului. Ce acțiune în afara partidului și a luptei sale poate mobiliza pe scriitorul de partid, pentru a se opune, ca individualitate, supremației colectivității a avangăzii revoluționare? Înlocuirea spiritului de partid cu un așa-zis partizanat nu are alt sens decît propovăduirea indivi-

Savin Bratu

(Continuare în pag. 6)

Literatura popoarelor arabe

Într-o noapte, în urmă cu câțiva ani, am fost în vizită la un prieten din Beirut, în Liban. El mi-a arătat o colecție de cărți care erau foarte interesante. Unele erau din epoca medievală, altele erau din epoca modernă. El mi-a spus că literatura arabă este foarte bogată și că are o tradiție foarte veche.

de povestiri, memorialistică... Însă cea mai interesantă parte din toate aceste producții rămîne poezia. Genul poeziei arabe din vechime, fii ai desertului, nomazi și călători în căutarea apei și a vegetației, este un gen poetic și arabii n-au abordat alte genuri literare decît după ce au cucerit Damascul și Bagdadul și în-sulțuit regate în țările nord-africane și în Andaluzia.

Au preluat mult de la greci și au retrasmis această influență, mai departe, prin Andaluzia în Europa. Prin aceasta au fost un element creator de legătură între gîndirea greacă antică și gîndirea europeană modernă, care a luat primele sale lecții de la profesori arabi în universități arabe.

Noua ronaștere culturală arabă a început odată cu intrarea albanezului Mohamed Ali în Egipt, cînd el a eliberat țara de sub dominația sultanului pentru a instaura propriul său regat ce se întindea pînă în Siria, cu puțin mai înainte de mijlocul secolului trecut. Mohamed Ali a trimis mulți studenți în țările Europei pentru a se specializa în diferite ramuri ale științelor și artei.

Un alt element principal al renașterii culturale, întoldeana legat de avîntul constituției naționale și sociale, sînt romerostii emigranți care au rășit Siria și mai cu seamă Libanul (există mai mulți libanezi în afara Libanului decît în cuprinsul său) pentru America de Nord și de Sud. Printre aceștia au apărut un mare număr de poeți remarcabili care au prezentat la renouirea stilului și formelor poetice. Poemele lor erau întoldeana impregnate de sentimentul patriotice și pătrunse de o ușă fată de impularii străini, fie ei turci, englezi sau francezi.

În Siria și Liban, începutul mișcării literare și culturale a fost marcat de apariția cîtorva culegeri de poeme, de articole și studii literare. Însă faptul cel mai însemnat al acestei perioade a fost vasta acțiune de traducere a literaturilor europene, fenomen care a înflătorit multe din valorile literare mai vechi din țările arabe. Activitatea literară s-a concentrat, în special la începutul secolului nostru, în Egipt. Printre primii scriitori despre care se poate vorbi este Mohamed Monelhy care a scris la începutul secolului trecut un roman demn de a fi citat printre primele opere din genul său în arabă.

Însă cel mai mare eveniment al acestei perioade a fost apariția lui Taha Hussein, înfrîntul țării arabe, primul doctor arab în literă, al Universității din Cairo, în 1915. Teza sa

Salah Dehny Secretar al Asociației Scriitorilor Arabi din Siria

(Continuare în pag. 6)

George Lesnea

RĂDĂCINIILE

CAP. XXXI

COMPLICAȚII

Vicolul se potoli. Veni alergând, tocmăi de la marginea lumii, vântul și alungă norii. Se arată soarele. Se mișcă. Strășinile începură să picure. Orașul, vechi și dărăpănat, pierdu strălucirea pe care l-a dăruit albul neprăstiat al zăpezilor. Se urfă. Arborii își scutură crengile și aruncară de pe umeri mănțițe de puf. Rămăseră goi și negri, strălucii, răsușiți, buhoși. Pe străzi, pe ulițe, pe trotuare se iviră băltoace. Oamenii marți de ocolau cu silă. Copiii însă călcau dinocul în ele, ba le mai și pleșneau cu picioarele, își udau straiele și se umpleau până în creștet de stropi groși de noroi.

— Diavolii!... Nu miroase încă a primăvară și ei au și început să se bălăcească.

— Ce să le faci! Copiii!...
Rafira se repezi printre înmuniți, la Condor, urcă apăsătoare de mijloc drumul care ducea până la ograda, luă acele case și ale pămintului pe care le păstra înclinate în lucră și pogori. Aștepta, în vale, la circumia lui Ford, să treacă un car ori o sanie către oraș ca să nu facă singurul drumul lung și la vreme de iarnă și greu. Ii înghețaseră mințile. Ii înghețaseră picioarele. Obrajii nici nu și-i mai simțea. Bău palincă și se încălzi.

— Ei, Rafira, ai dat de urma feiorului?
— Am dat.
— E sănătos Licu?
— Ca plătă, domnule Ford.
— Arată bine?
— Apăi, dacă e sănătos, cum vrei să arate? Bine arată.
— Nu l-au bătut, Rafiro?
— Cum o să-l bătă și de ce să-l bătă? O să-i facă proces.
— Procesul o să te coste.
— Toate procesele costă. Domnii a-vocați cei mari vor bani. Pe gratis nu da nici unul cu gura.
— Și ai găsit bani, Rafira?
— Găsește, domnule Ford. Vind ca-ă Mio curmă domnul prefect Marius Bold, fratele științei sale, părintele Cori Bold. Mă duc să iscălesc înscrisul.

— Dar ce îi trebuie prefectului casa dumitale, Rafira?
— Ii trebuie. Vrea să doarmă în ea cînd vine cu prietenii de la Bucu-resti, la vinătoare. Să doarmă. Să petreacă. Așa mi-a graiit părintele Cori Bold.
— Și îi-au dat preț bun pe casă, Rafira?
— Numai Dumnezeu știe, domnule Ford, că eu de tocmă nu m-am tocmăi și nici măcar nu am întrebat. Mi-o dau de la-o făsa inimă. Nu e vreme să umbli după câștig. Mă strădui să-l scot pe Licu din poșing.

— Domnul Ford, ce unul ce cunoștea bine oamenii, dole din cap, Zise!
— Rafira, Rafira, pe re le mîini ai încăntat. Rămii fără casă. Și de omul fără casă e rău, Rafira. N-are unde și pune capul pînă odîhnă.
— Să-mi scape feciorul cu viața și de la puscărie, domnule Ford. O să munească Licu, o să munească și eu și-o să ne ridicăm altă casă. Numai zile să avem. Că dacă omul nu mai are zile, ce-l trebuie casă?
— Iți vor lina domni casa și nici o treabă nu-ți vor face. Nimeni nu are putere să-ți scoală pe comunități

— Vezi, Rafira, cunoști un om cum se poartă la bine. Dar de unde poti și cum se poartă un om cînd îl a-junge greul? Am văzut în viața mea, Rafira, oameni care păreau ruși din munte, ați de voinici erau, și pe care prima lovitură a soartei îi doboră și-i nemernice. Și am văzut, Rafira, să-bînogi pe care nimic nu-i indoaia.
— Lui Licu nu-i purta grijă, domnule Ford. În cîntă l-am crescut, în cîntă trăiește, și-n cîntă o să moară cînd i-o veni, ca fiecărui om, rîndul să moară.

— În fața circumiei se opri o sanie trasă de boi. Intră în circumia un bărbat în putere, mustacios, portind pe umeri un cojoc lung, întors pe dos, și pe cap o căciulă cit bania.
— Ziua bună, domnule Ford.
— Bună, Meletie.
— O litruță de serv palincă. Omul o bău înclut, cu socoteală, încercînd cu limba fiecare strop, să-i simtă bine gustul.

— Dacă o dai pe git din cîteva înghitură, nu te alegi cu nimic.
— Da, așa e, spuse ca un mare conoscător ce era, domnul Ford. Apoi îi întrebă:
— Incolto, Meletie?
— La oraș. Duc negustorilor niște butoaie de brînză.
— Meletie?
— Gite au încăput în sanie. Drumul e prost. Nici de car, nici de sanie.

Ford îi rugă s-o ia și pe Rafira. Omul cu căciulă cit o bania privi femeia. Zise:
— O iau, dacă vrei dumnea și dacă dumnea-i este uret de mine.
— Eu te rog, spuse Ford, și femeia o să-și mulțumească.
— Cu ce să-mi mulțumească? Ca vorbe? Nu-mi trebuie vorbe. Poate să și te înșină.
— Se mai uită o dată la Rafira, zîmbi sub mustățile lungi și zburite și grăbi sub mustățile lungi și zburite și grăbi. — Dacă ar fi fost mai tîmberă, hoo părea și bine. O luam sub cojoc și ne încălzeam amîndoi cîte-î drumul de lung.

— Dar soată nu ai? îi întrebă Rafira înleptată. Dacă ai, ar fi trebuit s-o iei și pe dînsa la drum, s-o vîri sub cojoc, să-ți fie de cald, iar la oraș s-o dăru cu o peche de conduri...
— Mă pricopsise Dumnezeu cu ma-măicuță dar nu-a lura-o notară.
— Și după cite se vede nu-ai pare rău după dînsa.
— Rău? Lumea e largă și foaște de muier. Mi-o găsi eu alta pe plac și pe potrivă, dar grabă la însurătoare nu am.

— Ai rămas tot vesel, Meletie, spuse Ford.
— D-apoi de ce să nu fiu vesel, domnule Ford? Viața e scurta. Să mai treci prin viață și trist, zău că atunci viața n-ar mai avea nici gust, nici haz.
— Nici așa nu are, Meletie.
— Ba are, domnule Ford, însă de dumneața s-a apropiat bătrînețea și te-a uscat.
— Hehe!... Mai am pînă la bătrî-nețe...
— Taranul plăti palincă, își luă ziua bună de la Ford, se întoarse către Rafira și-i spuse:
— Hai, femeie. Hai și urcă-le în sanie. Și să știi că dacă o să-mi fie frig pe drum, toți pe foșese sub cojoc să-mi mi de cald.
— Bătă-le să te bătă, omule

— Inchipește-ți, Rafira, am descoperit că cîoanta e tater cu două fețe.

Rafira nu pricepu de la început despre cine anume vorbea cu atîta nelegitimă minie preoteasa Tilda. Plină de respect o întrebă:
— De care cîoantă glăsuiești, preoteasă Tilda?
— De cîoanta noastră, că una e pe lumina m-o două, Rafira. De Velica vorbesc.

— Ii-a mai spart vreo farfurie din lacim, preoteasă Tilda?
— Mai rău, Rafira, mai rău.
— Nu văd ce ar fi putut să făpuie Velica mai rău la casa dumitale.
— Dumneața, Rafira, ești ca o stelbă de lumină, tocmăi bună de pus la cîoantă, Velica... Velica n-a mai pus seara vîntul și părintele Cori...
— O fi uitat să-l pană, cînsiță preoteasă Tilda.
— Cum să uite, Rafira? Și de ce să uite?

— Parcă și ce omul de ce uită una și de ce lina minie alta?
— Rafira, Rafira, vîntul m-a costat o mînușcă de parie. Cum să uite Velica să tragă vîntul care m-a costat o mînușcă de parie? Cînsiță a lă-sat așa cîoantă în-ărdă. Am s-o schimbec în bălă, Rafira.
— Nu-i pune minie cu ce, cînsiță preoteasă Tilda. Și de schimbeci ce s-o mîi schimbeci? A schimbeci-o mașina acia care a lă-sat-o fără picioare.
— Pe Velica o găsi cînsiță în o-dăia ei.

— S-a potolit violonul, Velico.
— S-a potolit, Rafira. N-amai cînsiță preoteasă Tilda nu se potolește. De două zile mă scortolește.
— Rafira se prefăca a nu și nimic și se mîna.
— Dar ce poate să mîbă cu dum-neștea, lă-măi scortolești și sîrmasă, cînsiță preoteasă Tilda?
— A vînt părintele Cori, cum are obicei, la mîi, acum ieri seri.
— Și dumneața, Velico, ei li uitat vîntul vîntu?
— Vai, Rafira, cum să uit ce să pun vîntu? Vîntul era pus.
— Atunci pentru ce s-a supărat cînsiță preoteasă Tilda?
— S-a supărat dumneața, Rafira. Vîntul era pus. Dar în mîi am dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

Rafira nu-i veni să-și creadă mîchior.
— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

Rafira nu-i veni să-și creadă mîchior.
— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

bob de dulceață de struguri și un pahar cu apă. Părintele Cori își bău cafeaua. Rafira înghiți bobul de dulceață. Apoi părintele Cori zise:
— Ascultă, Rafira, inspectorul acela, Grunz, care îl ține în puterea lui pe Licu, s-a mirat mult de dumneața.
— Dar de ce s-a mirat, părinte? Ce a văzut dumneața la mine de s-a mirat?
— Zicea că încă n-a întilnit pînă acum o femeie mai aprigă.
— I s-a părut, părinte. Sint ca oricare alta de prin părțile noastre.
— Zicea că l-ai văzut pe Licu sfărîmat și în lanțuri.

— L-am văzut. Intr-adevăr fiul meu era sfărîmat în bății și purta la mîini și la picioare lanțuri grele.
— Și n-ai scos nici un jîpăt. Și n-ai vîrsat nici o lacrimă.
— Nici jîpătul, nici lacrimile nu-mi-ar fi slujit la nimic, părinte Coriolan. Cu jîpătul nu aș fi dărîmat zidurile închisorii și cu lacrimile nu i-aș fi rupt lanțurile. Însă dacă aș fi jîpăt și i-aș fi plîns, i-aș fi amîntit sufletul și i-aș fi slăbit curajul inimii.
— Tare uimire trebuie să fii, Rafira.

Femeia din Condor nu mai luă în seamă cuvintele părintelui Cori care urmăreau s-o ametească și s-o moaie. Îi întrebă:
— Părinte Coriolan, oare domnul avocat doctor Pap va izbuti să-l smulgă de la nelericire pe fiul meu, nu ba? Mi s-a spus că pe comunități nu poate să-l scoală nimeni de sub asprimea legii.
— Cine l-a vînturat pe sub nas asemenea negre brașoave, Rafira?
— Nu știu dacă sint ori nu sint brașoave. Cuvintele mi le-a spus Ford, circumarul din Condor. E om umblat prin lume, părinte, și trecut de multe ori prin ciur și prin dirmon.

Părintele Cori se supără.
— Ford e un palavragiu. Cine nu-l cunoaște! A umblat prin lume, este adevărat, însă n-a putut să facă nimic pe nicăieri. S-a întors în sărăcia de la Condor. Ehei! Să-mi fi dat mie Dumnezeu gîndul cel bun, să plec în America, atunci cînd eram tînr!... Aș fi ajuns milionar, ca episcopul Coprag din Detroit, Rafira.
— Nu trebuie să-l superi pe Dumnezeu, sîntite părinte. Sărăcia v-a ocolit casa. Pentru două guri — cite sîntite la masă — sîntite voastră și cînsiță preoteasă Tilda, aveți destul beșug. În pîmint nu-și ia nimeni cu ei averta, sîntite părinte.

— Este adevărat că în pîmint nu-și ia nimeni cu ei averta, sîntite părinte. Sărăcia v-a ocolit casa. Pentru două guri — cite sîntite la masă — sîntite voastră și cînsiță preoteasă Tilda, aveți destul beșug. În pîmint nu-și ia nimeni cu ei averta, sîntite părinte.
— Atunci pentru ce s-a supărat cînsiță preoteasă Tilda?
— S-a supărat dumneața, Rafira. Vîntul era pus. Dar în mîi am dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

Rafira nu-i veni să-și creadă mîchior.
— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

Rafira nu-i veni să-și creadă mîchior.
— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

Rafira nu-i veni să-și creadă mîchior.
— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

Rafira nu-i veni să-și creadă mîchior.
— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

Rafira nu-i veni să-și creadă mîchior.
— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

Rafira nu-i veni să-și creadă mîchior.
— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

Rafira nu-i veni să-și creadă mîchior.
— Dar pentru ce ai făcut asta, Velico? Nu cred. Nu te potole, Velico.
— Ba să mă crezi, Rafira, și să mă prez crezi. A fost întocmai cum îl spun c-a fost.
— Dacă vrei să te înclut, am să te cred, Velico, însă nu dat jos din pat, Rafira, m-am trîntit pînă la mîi și am descuiat-o. Cu mîi mea am descuiat usa, Rafira, cu mîi mea.

Atunci pentru ce să mă gîndea ea cu părere de rău la niște prăpădite de vite și la o biată casă pe care proiectul Bold o cumpărase fără ca măcar s-o vadă? Se gîndea și îi părea rău pentru că omul e slab și, la urma urmelor, și ea, Rafira, nu era decît un biet om. Ce trebuia să facă acum? Ceea ce făceau toți sărăcii pîmintului. Să munească. Orice. Ori-unde. Pe orice. Să munească și să trăiască pînă cînd îi va vedea slobod pe Licu. Pe urmă... Pe urmă, dacă nu va mai avea zile, să închidă ochii liniștită. Orice om trebuie să închidă odată și odată ochii. Moartea nu i-ar tăia pe nimeni. Nici pe bogat, nici pe sărac.

Cu voia ori fără voia ei pașii o purtărar prin zăpădă și băltoace la locanta unde mai petrecuse ea o noap-te și unde omul acela îmbrăcat în negru, băut, dansase cu scaunul în brațe și se legase cu nerușinare de ea. Auzi muzică. Intră. Fumul orăi îi lovi ochii și nărlie. La nici o masă nu era loc. Chelnerul care o servea atunci cu palincă o văzu și o recunoscu. O întrebă:
— Ai mai venit pe la noi să dînfuești cu popa cel stricat, mămuică?
— Nu am venit pentru danț și nici pentru popa stricat.

Chelnerul glumi:
— Chiar dacă ai venit pentru popa stricat, mămuică, nu am de unde să-ți scot și să-ți dau. L-a chemat vodă la București și l-a uns ministru. Păcat că n-ai vrut atunci să dînfuești cu sîntita sa. Ai fi avut și dumneața acum o protecție. Dar, de ce să-ți faci Te-ai ființ mindră.
— Apăi că nici nu-mi vine să cred, domnule, că vodă își călege și-și alege sînticii din gunoii circumiilor.
— Am citit în jurnal, mămuică.
— O fi altul, se încăpățîna să susțină Rafira. O fi altul și s-o fi putrivit cu popa cel stricat numai la nume.
— L-am văzut poza la jurnal. Și sub poza scria că vodă l-a făcut ministru. Și nu era altul. Era chiar acela care dînfua cu scaunul în brațe.

Un client chemă chelnerul și îi înjură de la trece Dunărea, apoi îl comandă vin. Chelnerul ascultă înjurăturile cu servetul pe mîni. Fugă și-i aduse vin. Clientul bău și se potoli. Chelnerul se apropie de Rafira care sta în picioare în mijlocul locații și nu știa dacă ar trebui să plece sau să mai rămîniă.
— Să-ți caut și să-ți aduc un scaun.
— Nu-mi trebuie scaun, spuse Rafira, că nu am venit aici să beau, nici să mă odihnesc. Du-mă la patron, să vorbesc cu patronul.

— Dar ce vrei să vorbești dumneața cu patronul?
— Caut de lucru. Poate îmi dai patronul aici, la circumia. Să lucrez ceva. Să-mi câștig traiul.
— Du-te dumneața și vorbește cu domnul Maicu.
— Unde să-l găseșc?
— La casa. Acela e patronul locan-tei, domnul Maicu, care stă la casa.

Rafira se uită la bărbatul care sta la casa, nota atent comenziile și primea banii de la chelneri. Era un bărbat smead, slab os, cu capul lunguiet, ca de cal, și părul tun scurt. Pe buze purta spoit un zîmbet de care, desigur, nu se despărțea nici în somn. Rafira își luă inimă în dinți, se duse la el și-i dădu seara bună.
— Domnul Maicu, adincii în socotele pe care le facea cu creionul pe o bucată vîntă de hîrtie, nu-i răspunde. Pe estrada scundă unde se aflau lăntarii se urcă o fată vopsită pe obraz, cu ochi albaștri și, acompaniată de întregul taraf, începu să cînte:

Tristă Dumniacă, tristă și goală,
Fără dragoste viața e smoală...
Unii bărbai chiură ca în pădure.
Alții apucară sticlele și paharele de pe masă și le sparseră. Mulți plîneră și cerură alte sticle pline și alte pahare. Cit jînu zarva și cîntecul chinuitor, domnul Maicu continuă să-și facă socotele. Orchestra trecu de la cîntecul buclucă la un cîntecș. Dom-nul Maicu ridică ochii și-i spuse Rafi-ri:
— Știu ce vrei.
— De unde?
— E-am auz ascultî. Aud tot ce se vorbește în locanță. Te-am auzit cînd îți spuneați lui Rudi că ai dor să lucrezi aici. Presupun că ești hîrnică și că nu te-ai stricat slujind și la alți stăpîni.
— Drept este. Pînă acum n-am slujit la nimeni, numai la casa mea.
— Du-ți desaga la buclărie. Cere mătura și fărășul cel mare. Adună cereburile sticlelor și ale paharelor. Fii atenți cînd umbli cu sticlelăria, să nu-ți tai minile. Pentru ceea ce trebuie să munești aici ai nevoie de minii sănătoase, fără bubo.
— Rafira îl mulțumi. Se duse la buclărie, își lăsa desaga lingă hundră, își mătura și fărășul cel mare, se întoarse în locanță și, ferindu-se să deranjeze clienții, se apucă să culegă cioburile. Un client băut și în turnă, pe cînd sta plecată, viu pe ceafă. Albul o ciupi de coașle și încercă s-o găduse. Un tinerel căruia încă nu-i că-zuse cașul de la gură îi șopti:
— După ce sîrșești cu adunatul cioburilor, să mă aștepi lingă zid, la întuneric. Te alegi cu un pîm.

Rafira răbdă totul. Răbdă și țacu. Se hotărî să rabde multe. Să îndure orice. La buclărie gratarajul — un bărbat scund și pîros mîrosînd a zoaie și a grăsimie — o întrebă:
— Lucrezi la noi, muieră?
— Cum vezi și dumneața, lucrez.
— Numai să te țină curelele.
— Cit m-or ține.
Chelnerul deschise oblonșul care despărțea salonul locanței de buclărie. Strigă comenziile:
— Șase mîci pentru domnul Florin de la prefectură, mai pipărit: două felci pentru domnul Condilescu de la tribunal și pentru doamna Condilescu; un mușchi în singe pentru domnul Ianoș, de la bancă...
— Se face. La moment... Se face... Chelnerul închise oblonșul. Bucătăria scund și pîros alese șase mîci.
— Pentru domnul Florin de la prefectură. Scribos rumîn. Nu mi-a trimis niciodată bacșiș.
— Scupa mîlilei și-l puse la fript. Luă donă felci. Le întoarse pe o pâr-tie și pe alta.

— Domnul și doamna Condilescu... Domnul și doamna Condilescu, totdea-una fac nazuri. Niciodată nu sint mulțumiri de felciile noastre.
Scupa felciile și le puse pe grătar.
— Un mușchi în singe! În centru domnul Ianoș de la bancă. De cînd îl știu, domnul Ianoș de la bancă nu-mai mușchi în singe mîncîncă și tot sîrșit a rămas.
Scupa mușchiul și-l puse la fript, pe grătar, lingă felciile și mîlile care începuseră să sîrșie. Rafira spuse:
— Nu să mîncine niciodată friptură leșită din minile dumitale.
— Nici n-o să ai prilejul s-o refuzi. Friptura e pentru clienți și pentru stă-pîn.

— Ai mai venit pe la noi să dînfuești cu popa cel stricat, mămuică?
— Nu am venit pentru danț și nici pentru popa stricat.

Chelnerul glumi:
— Chiar dacă ai venit pentru popa stricat, mămuică, nu am de unde să-ți scot și să-ți dau. L-a chemat vodă la București și l-a uns ministru. Păcat că n-ai vrut atunci să dînfuești cu sîntita sa. Ai fi avut și dumneața acum o protecție. Dar, de ce să-ți faci Te-ai ființ mindră.
— Apăi că nici nu-mi vine să cred, domnule, că vodă își călege și-și alege sînticii din gunoii circumiilor.
— Am citit în jurnal, mămuică.
— O fi altul, se încăpățîna să susțină Rafira. O fi altul și s-o fi putrivit cu popa cel stricat numai la nume.
— L-am văzut poza la jurnal. Și sub poza scria că vodă l-a făcut ministru. Și nu era altul. Era chiar acela care dînfua cu scaunul în brațe.

Un client chemă chelnerul și îi înjură de la trece Dunărea, apoi îl comandă vin. Chelnerul ascultă înjurăturile cu servetul pe mîni. Fugă și-i aduse vin. Clientul bău și se potoli. Chelnerul se apropie de Rafira care sta în picioare în mijlocul locații și nu știa dacă ar trebui să plece sau să mai rămîniă.
— Să-ți caut și să-ți aduc un scaun.
— Nu-mi trebuie scaun, spuse Rafira, că nu am venit aici să beau, nici să mă odihnesc. Du-mă la patron, să vorbesc cu patronul.

— Dar ce vrei să vorbești dumneața cu patronul?
— Caut de lucru. Poate îmi dai patronul aici, la circumia. Să lucrez ceva. Să-mi câștig traiul.
— Du-te dumneața și vorbește cu domnul Maicu.
— Unde să-l găseșc?
— La casa. Acela e patronul locan-tei, domnul Maicu, care stă la casa.

Rafira se uită la bărbatul care sta la casa, nota atent comenziile și primea banii de la chelneri. Era un bărbat smead, slab os, cu capul lunguiet, ca de cal, și părul tun scurt. Pe buze purta spoit un zîmbet de care, desigur, nu se despărțea nici în somn. Rafira își luă inimă în dinți, se duse la el și-i dădu seara bună.
— Domnul Maicu, adincii în socotele pe care le facea cu creionul pe o bucată vîntă de hîrtie, nu-i răspunde. Pe estrada scundă unde se aflau lăntarii se urcă o fată vopsită pe obraz, cu ochi albaștri și, acompaniată de întregul taraf, începu să cînte:

Tristă Dumniacă, tristă și goală,
Fără dragoste viața e smoală...
Unii bărbai chiură ca în pădure.
Alții apucară sticlele și paharele de pe masă și le sparseră. Mulți plîneră și cerură alte sticle pline și alte pahare. Cit jînu zarva și cîntecul chinuitor, domnul Maicu continuă să-și facă socotele. Orchestra trecu de la cîntecul buclucă la un cîntecș. Dom-nul Maicu ridică ochii și-i spuse Rafi-ri:
— Știu ce vrei.
— De unde?
— E-am auz ascultî. Aud tot ce se vorbește în locanță. Te-am auzit cînd îți spuneați lui Rudi că ai dor să lucrezi aici. Presupun că ești hîrnică și că nu te-ai stricat slujind și la alți stăpîni.
— Drept este. Pînă acum n-am slujit la nimeni, numai la casa mea.
— Du-ți desaga la buclărie. Cere mătura și fărășul cel mare. Adună cereburile sticlelor și ale paharelor. Fii atenți cînd umbli cu sticlelăria, să nu-ți tai minile. Pentru ceea ce trebuie să munești aici ai nevoie de minii sănătoase, fără bubo.
— Rafira îl mulțumi. Se duse la buclărie, își lăsa desaga lingă hundră, își mătura și fărășul cel mare, se întoarse în locanță și, ferindu-se să deranjeze clienții, se apucă să culegă cioburile. Un client băut și în turnă, pe cînd sta plecată, viu pe ceafă. Albul o ciupi de coașle și încercă s-o găduse. Un tinerel căruia încă nu-i că-zuse cașul de la gură îi șopti:
— După ce sîrșești cu adunatul cioburilor, să mă aștepi lingă zid, la întuneric. Te alegi cu un pîm.

Rafira răbdă totul. Răbdă și țacu. Se hotărî să rabde multe. Să îndure orice. La buclărie gratarajul — un bărbat scund și pîros mîrosînd a zoaie și a grăsimie — o întrebă:
— Lucrezi la noi, muieră?
— Cum vezi și dumneața, lucrez.
— Numai să te țină curelele.
— Cit m-or ține.
Chelnerul deschise oblonșul care despărțea salonul locanței de buclărie. Strigă comenziile:
— Șase mîci pentru domnul Florin de la prefectură, mai pipărit: două felci pentru domnul Condilescu de la tribunal și pentru doamna Condilescu; un mușchi în singe pentru domnul Ianoș, de la bancă...
— Se face. La moment... Se face... Chelnerul închise oblonșul. Bucătăria scund și pîros alese șase mîci.
— Pentru domnul Florin de la prefectură. Scribos rumîn. Nu mi-a trimis niciodată bacșiș.
— Scupa mîlilei și-l puse la fript. Luă donă felci. Le întoarse pe o pâr-tie și pe alta.

— Domnul și doamna Condilescu... Domnul și doamna Condilescu, totdea-una fac nazuri. Niciodată nu sint mulțumiri de felciile noastre.
Scupa felciile și le puse pe grătar.
— Un mușchi în singe! În centru domnul Ianoș de la bancă. De cînd îl știu, domnul Ianoș de la bancă nu-mai mușchi în singe mîncîncă și tot sîrșit a rămas.
Scupa mușchiul și-l puse la fript, pe grătar, lingă felciile și mîlile care începuseră să sîrșie. Rafira spuse:
— Nu să mîncine niciodată friptură leșită din minile dumitale.
— Nici n-o să ai prilejul s-o refuzi. Friptura e pentru clienți și pentru stă-pîn.

— Ai mai venit pe la noi să dînfuești cu popa cel stricat, mămuică?
— Nu am venit pentru danț și nici pentru popa stricat.

Chelnerul glumi:
— Chiar dacă ai venit pentru popa stricat, mămuică, nu am de unde să-ți scot și să-ți dau. L-a chemat vodă la București și l-a uns ministru. Păcat că n-ai vrut atunci să dînfuești cu sîntita sa. Ai fi avut și dumneața acum o protecție. Dar, de ce să-ți faci Te-ai ființ mindră.
— Apăi că nici nu-mi vine să cred, domnule, că vodă își călege și-și alege sînticii din gunoii circumiilor.
— Am citit în jurnal, mămuică.
— O fi altul, se încăpățîna să susțină Rafira. O fi altul și s-o fi putrivit cu popa cel stricat numai la nume.
— L-am văzut poza la jurnal. Și sub poza scria că vodă l-a făcut ministru. Și nu era altul. Era chiar acela care dînfua cu scaunul în brațe.

Un client chemă chelnerul și îi înjură de la trece Dunărea, apoi îl comandă vin. Chelnerul ascultă înjurăturile cu servetul pe mîni. Fugă și-i aduse vin. Clientul bău și se potoli. Chel

SINTAMAMARE

Faptul că Teofil Stănișel căzuse peste el din senin și îl apăsese în fața lui Orbecu și a lui Găman unor lungi și neplăcute interogatorii, îl jignise și îl umilise adinc. Apoi, Teofil Stănișel îl mai și jefuise. Nu-i părea rău după bijuterii. Bijuteriile cu care Mamița își scusesese ochii lui Stănișel pe-luarea ceva însă destul de puțin față de ceea ce Mamița păstrase și nu scosea la vedere. Ca înfotdeauna, și în acea împrejurare, Mamița arăta că are cap. Aduseși și deschiseși rău ochii pretinsului inspector general ca-seta viziune. Caseta verde, cu care faimosul Atachi, contrabandist de bijuterii, de făcuse înnoierul lumii, își cumpăraseră libertatea și în care se aflau piese rare, de o valoare neprețuită, n-ar fi găsit-o Stănișel nici dacă s-ar fi apucat să-l întreagă de specialiști. Când se gîndea însă la cele patru fișuri de nașionți pe care Stănișel și-l însușise, îl prindea amare. Acum, el trebuia să pună la loc ceea ce pierduse. Se lăsa se-miuit de prefect și de avocatul doctor Pap și-l îngăduie Rafirei să-și vadă fiul. Mița nu era de disprețuit. Totuși, nevoile lui erau mult mai mari.

— Neaga...
— Ei... Spune ce vrei să-mi spui. Nu ești tu și nu-ți mai căuta atita cuvintele, că numai bilibili nu ești. Grunz, care se obișnuie să fie re-pezit de Neaga, nu-l luă în seamă vorbele. Se gîndi și se răzîndu. Se întrebă dacă Neaga e destul de abila pentru a-l ajuta la împlinirea planu-lui care i se lăcase în minte și ajun-se la concluzia că n-ar fi rău să în-terce. Pînă acum îl slujise destul de mulțumitor.

— Neaga, tu îl cunoști pe domnul Ianoș de la Banca Maramureșului?
— Nu-l cunosc, Grunz. Nu am avut încă de-a face cu oameni de bancă. Inspectorul începu să-l descrie. Ianoș era holtel. Mîncă prin restaurant. Cunoștea șantanturile. Era ușor de agălat. Neaga trebuia să se gătească, să-l ia urma, să frecventeze aceleși localuri, să atragă atenția lui Ianoș asupra ei, să-l înfrînte și să-l atragă și pînă la urmă să se lase cucerită.
— Și cu ce să-mi îmbrac eu, Grunz? Și cu ce să plătesc șaniile sau trăsuriile? Și bani de cheltuielă?
— Am să-ți aduc miine citiți tre-buie. Investiriile se fac în folosul serviciului. Pentru bani imi dai chitanță.

— Ca să mă ai la mîna?
— Așa se obișnuiește.
— Și după ce mă las cucerită de directorul Băncii Maramureșului, ce-o să mai am de executat?
— Te încurci cu el. Trăiești cu el. Te duci la el acasă. Îl învinși la tine acasă. Umbli cu el prin restaurant. Îl rogi să te poarte prin localurile de noapte, chiar prin cele mai deochiate. Nu-o să-ți displică.
— Dimpotrivă, Grunz. O să mă simt în al nouălea cer.
— În sfîrșit, Neaga făcîndu-l tot ce se cuvine ca să-l vadă împreună cu mi-mulțume, să cunoască și să vor-bească de legătura voastră, dacă se va putea, întregul oraș.
— Și cu ce o să mă aleg eu din treaba asta?
— Cu mult, Neaga.
— Și mai pe urmă?
— Îți voi da la timp instrucțiuni.
Grunz se mai liniști. Se așeză lîngă Neaga. Femeia l se agăță de git. Apoi, în joacă, începu să-l tragă de urechi. Își aduse aminte că avea urechi mari, clăpăre, urle, și i se păru că Neaga, jucîndu-se cu urechile lui, de fapt își bate joc de el. Se ridică și-și reluă plimbarea în jurul mesei. Neaga deschise brațele să-l ademenească.
— Nu. Astă seară, nu.
Refuzată, Neaga îl impuse:
— Mamița te-a desfigurat. Orice ai spune, i-te frică de Mamița, inspec-tor. Mori de frică Mamiței, Grunz. Cred că în fața ei stai „drept” ca la milițarie.

— Inspectorul se opri din mers.
— Ți-am spus să nu vorbești de Mamița. Nu tu nas s-o pui în discu-ție pe Mamița.
— Se certară. Neaga uită cîta putere are inspectorul. Îl ocări, iar peste ni-mele Mamiței turnă la repezeală un șuvoi de cuvinte turburi. Grunz nu-i rămase dator cu nimic. Încercă s-o pălmue. Neaga se urcă în pat cu pi-cioarele și se lipi de perete. Inspecto-rul întinse miinele spre ea, ca și cum ar fi vrut s-o apuce de git și s-o su-grume. Neaga îi strigă:
— Pe mine n-ai să izbutesc să mă omorî cum ai omorî-o pe bulgăroai-ca aceea despre care tot orașul pălă-vrăgește. Pe mine nu o să poți să mă omori...
Grunz ameli de parcă l-ar fi izbit cineva cu ciocanul în creștet. Nescă-pînd-o din ochi pe Neaga, se trase lîngă ușa și se sprîjini. Spuse înco-t: — Ascultă, Neaga. Dar ce ști tu de bulgăroaică? De unde ai auzit tu că eu ai omorî-o bulgăroaică?
Neaga se porni pe ris. Grunz, dezmetit, urlă:
— Nu ride, Auzi? Nu mai ride că te silicesc în băta. Auzi? Nu mai ride, că scot pistolul și te împuşc pe o cîșcă.
Neaga își înțeleși făclie și țacu. Rămase însă tot în pat, în picioare, lipită de perete. Inspectorul se așeză pe scaun lîngă masă. Cu-glas blajin, o imploră:
— Vino și stai lîngă mine, Neaga.
— N-o să mă sugrumi ca pe bul-găroaică?
— Nici n-o să mă ating de tine.
— Nu te cred, însă că să-ți dove-desc eu nu mi-e teamă de dumnea-ta, am să vin.
Se așeză pe scaun. Intre ea și Grunz se află masa rotundă, iar pe masă se găsea o sticlă de vin infun-dat. Neaga luă sticla, o puse pe ge-nunchi și-i mîngieie gitul.
— Ce vrei să faci cu sticla?
— Să te lovesc cu ea în cap. Bine-înțeleasă dacă va fi nevoie.
— Ce ști tu despre bulgăroaică? De unde ai aflat această minciună sfîrnată că eu ai omorî-o bulgă-roaică? A? Unde ai auzit, Neaga, minciuna, și de la cine?
— Nu te supăra pe mine, inspec-to-re, dar nu pot să-ți precizez nimic. Nu știu unde am auzit vorba și nici de la cine. Însă, inspec-tore, ceea ce trebuie să cunoști este că orașul nu vorbește decît de această... întimplare.

— Îl venise să spună crimă. Băgase de seamă la timp și se corectase. Grunz spuse ca pentru sine, dar îl auzi și Neaga:
— O să-ți învîț eu miine pe nemer-nici din orașul acesta. O să te arăt eu lor.
— Îmi vine iarăși să rid, inspec-tore, ca adineauri. O să mă stăpînesc, ca să nu te supăr. Cum o să învîț dum-neata miine un oraș întreg? Ce-o să te arătîi dumnea-ta oamenilor care cle-veltesc? Cum o să te astupi gura?
— Am eu metodele mele, nu-mi purta grijă.
— Ba trebuie să-ți-o port. Vreau, nu vreau, trebuie să-ți-o port. M-ai amestecat în afacerile dumitale. Dacă dumnea-ta ieși rău din cauza acestei cri-mă, din cauza acestei întimplări ne-norocite, cu bulgăroaica, nici mie nu poată să-mi fie ușor.
— Ce spune lumea? Vorbește-mi mai pe larg despre ce spune lumea, Neaga.
— Ți-am spus. Ți-am spus tot ce-am știut.
— Mai pe larg, mai pe larg...
— Setos ești de nouăți, inspec-tore.
— Sint. Mai ales cînd nouățile mă privesc.
— Se spune, Grunz, că atunci cînd ai arestat-o pe Mamița Balint și pe ceilalți, ai arestat și o studentă de la București, o bulgăroaică.
— Pînă aici totul este adevărat.
— Și se mai zice, că în timpul in-terogatoriului, dumnea-ta ai omorît fata prin sugrumare.
— Și mai departe?
— Mai departe, se spune că încă nu se știe unde ai aruncat-o sau unde ai îngropat-o pe fata aceea.
— Minciuni, Neaga, minciuni. Fata trăiește. Nu i s-a cîntit un fir de păr din cap. Trăiește. Nu știu dacă e de la București. Nu știu dacă e studentă. Nu știu dacă e bulgăroaică. Însă fata pe care am arestat-o la Mamița Ba-lint trăiește.
— Rise îndelung, ca un nebun. Apoi se duse lîngă Neaga, îi răsturnă capul pe spate și-i mușcă gura. Cînd se desprinsese, inspectorul își șterse muș-tățile. Spuse:
— Zvonuri, Neaga, minciuni, Neaga. Pemeia spălăcită nu-l împărtași bu-curia.
— Nu te bucura prea mult și prea devreme, inspec-tore. Du-te și ceară la dumnea-ta pe aceia care îți mîncă piina. Întreabă-i și pe ei ce știu. Poate că ei au aflat mai mult decît mine. Silește-i să-ți spună ce știu.
Grunz, Alind, vei putea să te aperi.
— S-ar putea să ai dreptate, Neaga. Dar vezi tu, lor le este frică de mine. Le-am băgat spaima în oase. Neaga, n-or să cuteze să repete zvo-nurile proaste cu privire la mine.
— Să-l stringi cu ușa, inspec-tore. Să-i silești să spună tot ce au aflat. Știi să stringi cu ușa. Știi să silești oamenii să vorbească. Nu pe toți. Dar aceia din subordinea dumitale sint din plămădă alabă. Au să vorbească.
— Mohorît, îngrijorat, Grunz își luă seara-bună de la Neaga.
La birou trimise să fie chemat Or-beucu. Omul de serviciu îl căută prin toate camerele. Nu-l găsi. Îl telefonă acasă. Nu răspunde nimeni. Grunz trimise oameni să-l caute prin loca-luri. După un ceas, oamenii se în-toarseră dezolati.
— L-ai găsit pe subinspector?
— Nu l-am găsit, să trăiți, domnule inspec-tor. Nu l-am găsit. L-am căutat prin tot orașul și n-am găsit. Parcă l-a înghitit pămîntul.
— Ah! Ce bine ar fi fost să-l fi înghitit pămîntul! Ce bine ar fi fost... Să vină la mine Landră și Pocal.
— Cei doi se arătară numaidecît. Îl întrebă:
— Unde e Orbecu?
— Nu știm, să trăiți, domnule in-spector, spuse Landră.
— Nu avem cum să știm, să trăiți, domnule inspec-tor. A plecat în mod misterios acum două ore. Nu me-a spus încotro se duce, raportă Pocal.
— Era grăbit, adăugă Landră.
— Și mai era grăbit și pomzdat, întregi Pocal.
— Bine, bine. Să-l lăsăm în pace pe Orbecu. O fi avînd și el vreo a-ventură. Om e... Luați loc.
— Vă mulțumim, să trăiți, domnule inspec-tor, spuse Landră.
— Vă mulțumim, să trăiți, spuse și Pocal.
Se așezară pe cite o margine de scaun.
— Așezați-vă bine, te spuse Grunz. Avem multe de vorbit.
La ordinele dumnea-voastră, să trăiți...
— Ascultați, mă băieți, vă dau o misiune importantă.
— La ordin, să trăiți, domnule in-spector.
— Începînd de la miezul nopții și pînă spre ziuă, să-mi operați citeva arestări.
— Cam cite, să trăiți, domnule in-spector?
— Floare la ureche, spuse Landră.
— Glumă, adăugă Pocal. Dacă ne dați ordin pînă la ziuă arestăm un sfert de oraș.
— Decamdată nu avem nevoie de-cît de sapte-opt arestări. Veniți peste o oră și vă dau lista.
Landră și Pocal plecară. Grunz descuie biroul și scoase niște liste. Se adinici în lectura numerelor. Din cînd în cînd mîzgălea un semn pe mar-gine. Și pe cînd mîzgălea semnul, mur-mura:
— Vă arăt eu vouă. Vă învîț eu miine pe voi. O să vedeți voi cine e Grunz. O să simțiți voi cine e nenea Grunz...
Transcrie numele Inseminate și a-dreșele pe o bucățică de hîrtie. Sună Landră și Pocal veniri. Inspectorul te întinse lista. Le spuse:
— Dacă vă scapă vreunul, vă be-lesc de vil. Ați înțeles? Vă belesc de vil, dacă vă scapă vreunul. Luați a-minte la ce v-am spus, Marș...
Am înțeles, să trăiți, domnule inspec-tor.

— Grănicerii au găsit fata în bul-boană și au scos-o. Cadavrul fetei, cadavrul lui Găman și cadavrul lui Iolă bărbosul au fost duse la pichet. Și maiorul Blindu de la pichet face anchetă. Și orașul vorbește. Poate că maiorul Blindu o fi povestit citiva ceea ce au descoperit grănicerii lui.
— Să trăiți, domnule inspec-tor, dumnea-voastră știți cum este provin-cia. Abia așteaptă să se petreacă un fapt neobișnuit pentru ca oamenii să albă sămîntă de vorbă.
— Alțeva ce se mai spune?
— Să trăiți, domnule inspec-tor, se mai vorbește că la început maiorul Blindu l-a bătut de omor pe bărbosul care a fugit. Și a telefonat peste graniță să-l ancheteze autoritățile slovacce. Individul acela a răspuns că dumnea-voastră ați comis omorul și a dat amănunte. Acum maiorul Blindu, bătîndu-se pe declarația lui Stănișel, își îndreaptă cercetările spre dumnea-voastră.
— Și voi ce credeți, mă?
— Noi, să trăiți, domnule inspec-tor, noi credem că totul e scornitură. De aceea nici n-am îndrăznit să vă tul-burăm.
— Scornitură... Scornitură... Mă întreb însă ce interese are maiorul Blindu să împrăști asemenea calomnii pe scortecala noastră.
— Gelozia, să trăiți, domnule in-spector. Domnul maior Blindu este gelos de succesele noastre.
— Și de multă vreme ne mai poar-tă și pică. Zice că desori noi abuzăm și ne amestecăm în atribuțiile grănicerilor.
— S-ar putea să aveți dreptate, mă.
Se gîndi puțin, apoi îl întrebă:
— Cam cîți oameni avem la îndemîna astă-seară?
— Doisprezece. Și cu noi doi pa-lănsprezece.

— Da, da, tinerețea. Dar serviciul? Al uitat serviciul, subinspector. Ai lipsit de la serviciu, Orbecule, toc-mai cînd aveam mare nevoie de dum-neala.
— Orbecu vru să se acuze dar Grunz i-o luă înru.
— Am det ordin să se facă șapte-opt arestări în noaptea asta.
— Foarte bine, domnule inspec-tor. Era și timpul, domnule inspec-tor.
— Nu ești curios să afli pe cine am holărit să umflăm, Orbecule?
— Dacă binevoești să-mi spunei, domnule inspec-tor... Este de datoria mea să știu... Să contribuț...
Grunz rise:
— Surprize. Orbecule, surprize. Orașul trîncănește. Maiorul Blindu m-a aruncat în gura lumii. Ei bine, Or-be-cule, de miine dimineață orașul o să vorbească despre alțeva. Aici e lovitu-ră! Orașul o să vorbească de cu totul alțeva...
— Cum o să vorbească de alțeva? De obicei noi înținem secrete arestă-riile, bineînțeles în măsura în care aici se pot păstra secrete.
— De data aceasta, Orbecule, o să facem o excepție. Arestările vor fi zgomotoase, iar dumnea-ta vei avea grijă că zgomotul să se amplifice la maxi-mum, ca numele unora dintre aresta-ți să circule, să circule...
— Aș putea participa și eu la arestări? Știi că pînă plăcere imi face să ridic oamenii.
Grunz se uită la ceasul care îl ticăla la mină.
— Băieții au plecat. Să-i lăsăm să opereze singuri, Orbecule. Să-i lăsăm să învețe să albă răspundere. I-am dădăcît destul. Trebuie să învețe și ei să meargă pe picioarele lor. Să le dăm impresia că nu mai sint boboci.
— Îți pofti pe scaun. Îți ofer și bău-tură. Orbecu refuză băutura.
— Nu am vigoarea dumnea-voastră,

— Aveți dreptate, domnule inspec-tor. Sint prost, domnule inspec-tor.
Grunz se apropie de subinspector. Îl mirosi:
— Nu ești chiar așa de prost cum vrei să pari, Orbecule. Dar să știți, băiețe, că nu ești nici atit de deștept cum te crezi...
— Se plîmbă prin odaie cu miinele la spate. Se opri lîngă subinspector și-l mirosi din nou.
— Parcă aș cunoaște parfumul ace-sta, Orbecule. Parcă m-am mai înțin-uit cu el. Dar cînd? Unde și cînd? Mă, bălătuie, m-a lăsat memoria, mă. Încep să îmbătrînesc, mă...
— Ajuși în biroul lor, Landră și Pocal se apucaseră să citească lista pe care le-o dăduse inspectorul. Landră figu-eră a mirare. Fluieră a mirare și Pocal. Landră spuse:
— Aiureală. Oamenii aceștia nu au nici o vină.
Pocal zise:
— Ai dreptate. Însă inspectorul a înnebunit iar noi doi nu ne putem opone nebumului.
Landră îl întrebă pe Pocal:
— Ce facem? Îi arestăm?
Pocal răspunde:
— De ce să nu-i arestăm? Am pri-mit ordin să-i arestăm, trebuie să-i arestăm. Răspunde inspectorul.
Landră întrebă:
— Și pe Inocențiu? Inocențiu e grangur mare.
Pocal adăugă:
— Grangur verde. Periculos.
Landră rămase o vreme dus pe gin-duri. Pe urmă zise:
— Inspectorul răspunde, fără îndoia-lă, însă cu Inocențiu o să fie greu. O să urle miine tot orașul. Cum o să justifice inspectorul arestarea lui Inocențiu? Centrul a ordonat să nu ne ațingem de legionari. Guvernul duce tratative cu capii lor, să-l îmblîn-zească. Regele vrea să-l introducă pe legionari în guvern.
— Inspectorul ne-a poruncit să-i arestăm și pe Inocențiu. Dăci, noi îl vom aresta și pe Inocențiu.
— Am o idee, zise Landră.
— Dă-i drumul repede, apuse Pocal, să nu-ți aboare din cap înaltele de a o rosti.
— Zic să-l facem scăpat pe Inocen-țiu. Îl luăm un șperj gras și-l facem scăpat. Dacă reușesc tratativele gu-vernului cu legionarii, ori învețe și la noi nemții, ca în Cehoslovacia. Inocențiu va juca un rol mare. Poate o să avem nevoie de el. N-ar strica să ne rămîna obligat.
— Bine gîndit, zise Pocal. Însă nu-mai pe jumătate. Să-l facem scăpat, dar fără șperj. Dacă îi luăm șperj nu mai are nici o obligație față de noi, în viitor. Să-l atragem atenția că nu-i arestăm, deși avem ordin să-i arestăm și să-l împuşcăm, pentru că simpatizăm mișcarea din care face el parte, că dacă nu am fi ce sintem am fi îmbră-cat și noi, de mult, cămașă verde.
— Ești deștept, Pocal.
— Nic tu nu ești prost, Landră.
Pocal mai parcurs o dată lista cu ochii.
— Landră...
— Da...
— Îmi pare rău de Petra Pärtuns.
— Și mie imi pare rău, Pocal. Fata a fost draguță cu noi.
— A fost...
— Zic s-o facem și pe ea scăpată.
— Prostie.
— De ce?
— Grunz are nevoie de fetișcană s-o implice în proces.
— Dar Petra Pärtuns nu are nici tu clin nici în mîncă cu comuniști.
— Nu are. Însă inspectorul o s-o silească să declare că are. Inspectoru-lui îi trebuie o fată în proces în locul bulgăroaicei pe care a omorî-o.
Landră se uită la ceas.
— Miezul nopții. Ar cam fi timpul să plecăm.
— Mă duc să pregătesc oamenii.
— Stai o clipă, Pocal.
— Ți-o mai fișat în cap încă o idee?
— Intocmal.
— Dă-i drumul.
— Zic să-l luăm cu noi pe Dra-galina Farcaș.
— De ce să-l luăm cu noi pe lepă-dătura de Farcaș?
— Cunoaște oamenii pe care vrem să-i arestăm. Le cunoaște și adresele.
— Să-l cerem voie inspectorului.
— Să nu-l mai tulburăm. Discuță cu Orbecu, care a venit de la Ma-mița. Îl luăm cu noi pe Dragalina Farcaș. O să ne înlesnească mult treaba. O să ne dăm și distrăm cu această ocazie.
Pocal se duse și după destulă tre-cere de timp veni cu Dragalina Far-caș. Landră îl întrebă pe Pocal:
— L-ai pălmuit?
— Nu. Deși trebuia. Am fost ne-voit să-l trag de picioare și să-l dau jos din pat ca să se trezească. Dormea și sfiorăia ca un bivoli.
Landră se duse la Dragalina Far-caș. Îl întrebă răstit:
— De ce ne faci mizerii, domnule?
— Nu vă fac mizerii. V-am spus tot ce-am știut. Iar de dormit, dorm greu. Așa mi-e firea.
— Te pui contra... Mai ești și o-braznic.
Îi trase două perechi de palme. O-braji bucălași și bine rași ai lui Dra-galina Farcaș se aprinseră. Urechile începură să-l jule.
— Nu mă bate, domnule, nu mă mai bate. Spuneți-mi ce dorți de la mine. M-ați trezit tocmai cînd mi-era somnul mai dulce. Și acum... Acum mă mai și bateți...
— Ai să mergi cu noi, Farcaș...
— Acuma?
— Da, acuma.
— Unde?
— O să-ți spunem noi unde.
Landră și Pocal scoaseră pistoalele din buzunare, le controlară să vadă dacă sint încărcate, le puseră la loc. Dragalina Farcaș holbă ochii. Obrazu-l rotofei și bine ras îl îngîlbeni.
— Nu cumva...
— Te ducem la margine, zise Lan-dră.
— Și te împuşcăm, adăugă Pocal.
— Dar de ce? Pentru ce? V-am spus tot ce știam. Absolut tot ce știam. V-am servit.
— Da? Ne-ai mințit, Farcaș. Ne-ai dus cu presul, Farcaș, spuse Landră.
— Ceea ce era importantă ne-ai as-cuns, zise Pocal.

— Grănicerii au găsit fata în bul-boană și au scos-o. Cadavrul fetei, cadavrul lui Găman și cadavrul lui Iolă bărbosul au fost duse la pichet. Și maiorul Blindu de la pichet face anchetă. Și orașul vorbește. Poate că maiorul Blindu o fi povestit citiva ceea ce au descoperit grănicerii lui.
— Să trăiți, domnule inspec-tor, dumnea-voastră știți cum este provin-cia. Abia așteaptă să se petreacă un fapt neobișnuit pentru ca oamenii să albă sămîntă de vorbă.
— Alțeva ce se mai spune?
— Să trăiți, domnule inspec-tor, se mai vorbește că la început maiorul Blindu l-a bătut de omor pe bărbosul care a fugit. Și a telefonat peste graniță să-l ancheteze autoritățile slovacce. Individul acela a răspuns că dumnea-voastră ați comis omorul și a dat amănunte. Acum maiorul Blindu, bătîndu-se pe declarația lui Stănișel, își îndreaptă cercetările spre dumnea-voastră.
— Și voi ce credeți, mă?
— Noi, să trăiți, domnule inspec-tor, noi credem că totul e scornitură. De aceea nici n-am îndrăznit să vă tul-burăm.
— Scornitură... Scornitură... Mă întreb însă ce interese are maiorul Blindu să împrăști asemenea calomnii pe scortecala noastră.
— Gelozia, să trăiți, domnule in-spector. Domnul maior Blindu este gelos de succesele noastre.
— Și de multă vreme ne mai poar-tă și pică. Zice că desori noi abuzăm și ne amestecăm în atribuțiile grănicerilor.
— S-ar putea să aveți dreptate, mă.
Se gîndi puțin, apoi îl întrebă:
— Cam cîți oameni avem la îndemîna astă-seară?
— Doisprezece. Și cu noi doi pa-lănsprezece.

— Grănicerii au găsit fata în bul-boană și au scos-o. Cadavrul fetei, cadavrul lui Găman și cadavrul lui Iolă bărbosul au fost duse la pichet. Și maiorul Blindu de la pichet face anchetă. Și orașul vorbește. Poate că maiorul Blindu o fi povestit citiva ceea ce au descoperit grănicerii lui.
— Să trăiți, domnule inspec-tor, dumnea-voastră știți cum este provin-cia. Abia așteaptă să se petreacă un fapt neobișnuit pentru ca oamenii să albă sămîntă de vorbă.
— Alțeva ce se mai spune?
— Să trăiți, domnule inspec-tor, se mai vorbește că la început maiorul Blindu l-a bătut de omor pe bărbosul care a fugit. Și a telefonat peste graniță să-l ancheteze autoritățile slovacce. Individul acela a răspuns că dumnea-voastră ați comis omorul și a dat amănunte. Acum maiorul Blindu, bătîndu-se pe declarația lui Stănișel, își îndreaptă cercetările spre dumnea-voastră.
— Și voi ce credeți, mă?
— Noi, să trăiți, domnule inspec-tor, noi credem că totul e scornitură. De aceea nici n-am îndrăznit să vă tul-burăm.
— Scornitură... Scornitură... Mă întreb însă ce interese are maiorul Blindu să împrăști asemenea calomnii pe scortecala noastră.
— Gelozia, să trăiți, domnule in-spector. Domnul maior Blindu este gelos de succesele noastre.
— Și de multă vreme ne mai poar-tă și pică. Zice că desori noi abuzăm și ne amestecăm în atribuțiile grănicerilor.
— S-ar putea să aveți dreptate, mă.
Se gîndi puțin, apoi îl întrebă:
— Cam cîți oameni avem la îndemîna astă-seară?
— Doisprezece. Și cu noi doi pa-lănsprezece.

— Grănicerii au găsit fata în bul-boană și au scos-o. Cadavrul fetei, cadavrul lui Găman și cadavrul lui Iolă bărbosul au fost duse la pichet. Și maiorul Blindu de la pichet face anchetă. Și orașul vorbește. Poate că maiorul Blindu o fi povestit citiva ceea ce au descoperit grănicerii lui.
— Să trăiți, domnule inspec-tor, dumnea-voastră știți cum este provin-cia. Abia așteaptă să se petreacă un fapt neobișnuit pentru ca oamenii să albă sămîntă de vorbă.
— Alțeva ce se mai spune?
— Să trăiți, domnule inspec-tor, se mai vorbește că la început maiorul Blindu l-a bătut de omor pe bărbosul care a fugit. Și a telefonat peste graniță să-l ancheteze autoritățile slovacce. Individul acela a răspuns că dumnea-voastră ați comis omorul și a dat amănunte. Acum maiorul Blindu, bătîndu-se pe declarația lui Stănișel, își îndreaptă cercetările spre dumnea-voastră.
— Și voi ce credeți, mă?
— Noi, să trăiți, domnule inspec-tor, noi credem că totul e scornitură. De aceea nici n-am îndrăznit să vă tul-burăm.
— Scornitură... Scornitură... Mă întreb însă ce interese are maiorul Blindu să împrăști asemenea calomnii pe scortecala noastră.
— Gelozia, să trăiți, domnule in-spector. Domnul maior Blindu este gelos de succesele noastre.
— Și de multă vreme ne mai poar-tă și pică. Zice că desori noi abuzăm și ne amestecăm în atribuțiile grănicerilor.
— S-ar putea să aveți dreptate, mă.
Se gîndi puțin, apoi îl întrebă:
— Cam cîți oameni avem la îndemîna astă-seară?
— Doisprezece. Și cu noi doi pa-lănsprezece.

— Grănicerii au găsit fata în bul-boană și au scos-o. Cadavrul fetei, cadavrul lui Găman și cadavrul lui Iolă bărbosul au fost duse la pichet. Și maiorul Blindu de la pichet face anchetă. Și orașul vorbește. Poate că maiorul Blindu o fi povestit citiva ceea ce au descoperit grănicerii lui.
— Să trăiți, domnule inspec-tor, dumnea-voastră știți cum este provin-cia. Abia așteaptă să se petreacă un fapt neobișnuit pentru ca oamenii să albă sămîntă de vorbă.
— Alțeva ce se mai spune?
— Să trăiți, domnule inspec-tor, se mai vorbește că la început maiorul Blindu l-a bătut de omor pe bărbosul care a fugit. Și a telefonat peste graniță să-l ancheteze autoritățile slovacce. Individul acela a răspuns că dumnea-voastră ați comis omorul și a dat amănunte. Acum maiorul Blindu, bătîndu-se pe declarația lui Stănișel, își îndreaptă cercetările spre dumnea-voastră.
— Și voi ce credeți, mă?
— Noi, să trăiți, domnule inspec-tor, noi credem că totul e scornitură. De aceea nici n-am îndrăznit să vă tul-burăm.
— Scornitură... Scornitură... Mă întreb însă ce interese are maiorul Blindu să împrăști asemenea calomnii pe scortecala noastră.
— Gelozia, să trăiți, domnule in-spector. Domnul maior Blindu este gelos de succesele noastre.
— Și de multă vreme ne mai poar-tă și pică. Zice că desori noi abuzăm și ne amestecăm în atribuțiile grănicerilor.
— S-ar putea să aveți dreptate, mă.
Se gîndi puțin, apoi îl întrebă:
— Cam cîți oameni avem la îndemîna astă-seară?
— Doisprezece. Și cu noi doi pa-lănsprezece.

— Grănicerii au găsit fata în bul-boană și au scos-o. Cadavrul fetei, cadavrul lui Găman și cadavrul lui Iolă bărbosul au fost duse la pichet. Și maiorul Blindu de la pichet face anchetă. Și orașul vorbește. Poate că maiorul Blindu o fi povestit citiva ceea ce au descoperit grănicerii lui.
— Să trăiți, domnule inspec-tor, dumnea-voastră știți cum este provin-cia. Abia așteaptă să se petreacă un fapt neobișnuit pentru ca oamenii să albă sămîntă de vorbă.
— Alțeva ce se mai spune?
— Să trăiți, domnule inspec-tor, se mai vorbește că la început maiorul Blindu l-a bătut de omor pe bărbosul care a fugit. Și a telefonat peste graniță să-l ancheteze autoritățile slovacce. Individul acela a răspuns că dumnea-voastră ați comis omorul și a dat amănunte. Acum maiorul Blindu, bătîndu-se pe declarația lui Stănișel, își îndreaptă cercetările spre dumnea-voastră.
— Și voi ce credeți, mă?
— Noi, să trăiți, domnule inspec-tor, noi credem că totul e scornitură. De aceea nici n-am îndrăznit să vă tul-burăm.
— Scornitură... Scornitură... Mă întreb însă ce interese are maiorul Blindu să împrăști asemenea calomnii pe scortecala noastră.
— Gelozia, să trăiți, domnule in-spector. Domnul maior Blindu este gelos de succesele noastre.
— Și de multă vreme ne mai poar-tă și pică. Zice că desori noi abuzăm și ne amestecăm în atribuțiile grănicerilor.
— S-ar putea să aveți dreptate, mă.
Se gîndi puțin, apoi îl întrebă:
— Cam cîți oameni avem la îndemîna astă-seară?
— Doisprezece. Și cu noi doi pa-lănsprezece.

— Grănicerii au găsit fata în bul-boană și au scos-o. Cadavrul fetei, cadavrul lui Găman și cadavrul lui Iolă bărbosul au fost duse la pichet. Și maiorul Blindu de la pichet face anchetă. Și orașul vorbește. Poate că maiorul Blindu o fi povestit citiva ceea ce au descoperit grănicerii lui.
— Să trăiți, domnule inspec-tor, dumnea-voastră știți cum este provin-cia. Abia așteaptă să se petreacă un fapt neobișnuit pentru ca oamenii să albă sămîntă de vorbă.
— Alțeva ce se mai spune?
— Să trăiți, domnule inspec-tor, se mai vorbește că la început maiorul Blindu l-a bătut de omor pe bărbosul care a fugit. Și a telefonat peste graniță să-l ancheteze autoritățile slovacce. Individul acela a răspuns că dumnea-voastră ați comis omorul și a dat amănunte. Acum maiorul Blindu, bătîndu-se pe declarația lui Stănișel, își îndreaptă cercetările spre dumnea-voastră.
— Și voi ce credeți, mă?
— Noi, să trăiți, domnule inspec-tor, noi credem că totul e scornitură. De aceea nici n-am îndrăznit să vă tul-burăm.
— Scornitură... Scornitură... Mă întreb însă ce interese are maiorul Blindu să împrăști asemenea calomnii pe scortecala noastră.
— Gelozia, să trăiți, domnule in-spector. Domnul maior Blindu este gelos de succesele noastre.
— Și de multă vreme ne mai poar-tă și pică. Zice că desori noi abuzăm și ne amestecăm în atribuțiile grănicerilor.
— S-ar putea să aveți dreptate, mă.
Se gîndi puțin, apoi îl întrebă:
— Cam cîți oameni avem la îndemîna astă-seară?
— Doisprezece. Și cu noi doi pa-lănsprezece.

— Grănicerii au găsit fata în bul-boană și au scos-o. Cadavrul fetei, cadavrul lui Găman și cadavrul lui Iolă bărbosul au fost duse la pichet. Și maiorul Blindu de la pichet face anchetă. Și orașul vorbește. Poate că maiorul Blindu o fi povestit citiva ceea ce au descoperit grănicerii lui.
— Să trăiți, domnule inspec-tor, dumnea-voastră știți cum este provin-cia. Abia așteaptă să se petreacă un fapt neobișnuit pentru ca oamenii să albă sămîntă de vorbă.
— Alțeva ce se mai spune?
— Să trăiți, domnule inspec-tor, se mai vorbește că la început maiorul Blindu l-a bătut de omor pe bărbosul care a fugit. Și a telefonat peste graniță să-l ancheteze autoritățile slovacce. Individul acela a răspuns că dumnea-voastră ați comis omorul și a dat amănunte. Acum maiorul Blindu, bătîndu-se pe declarația lui Stănișel, își îndreaptă cercetările spre dumnea-voastră.
— Și voi ce credeți, mă?
— Noi, să trăiți, domnule inspec-tor, noi credem că totul e scornitură. De aceea nici n-am îndrăznit să vă tul-burăm.
— Scornitură... Scornitură... Mă întreb însă ce interese are maiorul Blindu să împrăști asemenea calomnii pe scortecala noastră.
— Gelozia, să trăiți, domnule in-spector. Domnul maior Blindu este gelos de succesele noastre.
— Și de multă vreme ne mai poar-tă și pică. Zice că desori noi abuzăm și ne amestecăm în atribuțiile grănicerilor.
— S-ar putea să aveți dreptate, mă.
Se gîndi puțin, apoi îl întrebă:
— Cam cîți oameni avem la îndemîna astă-seară?
— Doisprezece. Și cu noi doi pa-lănsprezece.

— Grănicerii au găsit fata în bul-boană și au scos-o. Cadavrul fetei, cadavrul lui Găman și cadavrul lui Iolă bărbosul au fost duse la pichet. Și maiorul Blindu de la pichet face anchetă. Și orașul vorbește. Poate că maiorul Blindu o fi povestit citiva ceea ce au descoperit grănicerii lui.
— Să trăiți, domnule inspec-tor, dumnea-voastră știți cum este provin-cia. Abia așteaptă să se petreacă un fapt neobișnuit pentru ca oamenii să albă sămîntă de vorbă.
— Alțeva ce se mai spune?
— Să trăiți, domnule inspec-tor, se mai vorbește că la început maiorul Blindu l-a bătut de omor pe bărbosul care a fugit. Și a telefonat peste graniță să-l ancheteze autoritățile slovacce. Individul acela a răspuns că dumnea-voastră ați comis omorul și a dat amănunte. Acum maiorul Blindu, bătîndu-se pe declarația lui Stănișel, își îndreaptă cercetările spre dumnea-voastră.
— Și voi ce credeți, mă?
— Noi, să trăiți, domnule inspec-tor, noi credem că totul e scornitură. De aceea nici n-am îndrăznit să vă tul-burăm.
— Scornitură... Scornitură... Mă întreb însă ce interese are maiorul Blindu să împrăști asemenea calomnii pe scortecala noastră.
— Gelozia, să trăiți, domnule in-spector. Domnul maior Blindu este gelos de succesele noastre.
— Și de multă vreme ne mai poar-tă și pică. Zice că desori noi abuzăm și ne amestecăm în atribuțiile grănicerilor.
— S-ar putea să aveți dreptate, mă.
Se gîndi puțin, apoi îl întrebă:
— Cam cîți oameni avem la îndemîna astă-seară?
— Doisprezece. Și cu noi doi pa-lănsprezece.

— Grănicerii au găsit fata în bul-boană și au scos-o. Cadavrul fetei, cadavrul lui Găman și cadavrul lui Iolă bărbosul au fost duse la pichet. Și maiorul Blindu de la pichet face anchetă. Și orașul vorbește. Poate că maiorul Blindu o fi povestit citiva ceea ce au descoperit grănicerii lui.
— Să trăiți, domnule inspec-tor, dumnea-voastră știți cum este provin-cia. Abia așteaptă să se petreacă un fapt neobișnuit pentru ca oamenii să albă sămîntă de vorbă.
— Alțeva ce se mai spune?
— Să trăiți, domnule inspec-tor, se mai vorbește că la început maiorul Blindu l-a bătut de omor pe bărbosul care a fugit. Și a telefonat peste graniță să-l ancheteze autoritățile slovacce. Individul acela a răspuns că dumnea-voastră ați comis omorul și a dat amănunte. Acum maiorul Blindu, bătîndu-se pe declarația lui Stă

Franz Mehring și problemele criticii

S-a vorbit recent — și cu drept cuvânt — în cuprinsul articolului „Pentru întărirea criticității marxist-leniniste în critica literară” de tendința unor cercetători, croniciari și recenzenti, de a se extazia în fața numelor reprezentative ale criticii burgheze, fără a le circumscrie în același timp și limitele. Pe de altă parte, s-a arătat de asemenea și anume justificat cu totul, puțina atenție ce s-a acordat criticii marxiste din trecut ale cărei autorități — se citează acolo Mehring, Lafargue, Lunacarski — au fost rareori comentate și niciodată editate la noi. Abia acum, în ultimele săptămâni, „Mica bibliotecă critică” a schițat primul gest de reparare — nu e oare surprinzător să le exprimăm astfel azi? — publicând o modestă colecție de „pagini critice” aparținând unuia dintre cei dintâi critici marxști, lui Franz Mehring. Cercetătorul apare în imediata succesiune a aplicațiilor critice ale lui Marx și Engels și este, după Plehanov, unul dintre cei mai de seamă critici marxști ai epocii, dacă observăm că Paul Lafargue, care l-a precedat cu unele articole scrise între 1885 și 1890, a activat mai târziu și în genere mai puțin încheșat.

Activitatea de critică istorică literară a lui Franz Mehring începe de fapt încă de la jumătatea deceniului al optulea al secolului trecut în revista „Die Waage”, dar cercetătorul devine marxist abia după 1891 când intră în rândurile socialismului internațional și în partidul social-democrat german, ajungând conducător al ariilor lui stângi. În acest nou și hotărâtor moment al vieții lui, Mehring se dedică pasionat publicistici și anume în paginile lui „Die Neue Zeit” și „Leipziger Volkszeitung” care-i consacra ca exponent al criticii marxiste. Cel dintâi mare studiu al său — „Legenda lui Lessing”, 1893, 400 pag. — a fost urmat de o întreagă serie de cercetări, strălucind prin combativitate și violență articole și studii adunate de către Ed. Fuchs, în 1929 și 1931, în volume — la „Soziologische Verlagsanstalt” („Zur Literaturgeschichte von Catherine Heine”, 1929. „Zur Literaturgeschichte von Hebel bis Gorki”, 1929. „Zur Geschichte der Philosophie”, 1931). E cuprins aci un material masiv de sute de pagini din care s-ar putea încheia o antologie mult mai bogată și mai complexă ca cea a „Micii biblioteci critice”. Să spunem însă un cuvânt despre această primă realizare care merită multe laude.

Textele alese de Paul Langfelder sînt în genere prețioase și semnificative pentru Mehring, arciind o privire asupra citorva clasici germani de la Goethe la Hauptmann, alături de o seamă de scriitorii observații cu privire la unii clasici ai literaturii universale ca de pildă cele referitoare la Calderon, Voltaire, Ibsen, Lipsesc, din păcate, extrase din „Legenda lui Lessing”, lucrare fundamentală care ar fi putut interesa mult pe cititorii români.

Prefața, semnată de Ernst-Maria Flinker, e clară, în genere satisfăcătoare, cu excepția prezentării prea sumare a deficientelor lui Mehring, pomenite doar în treacă și ocolind printre altele, de pildă, supraestimarea lui Schiller.

Obiectivul rîndurilor de față nu-l constituie însă o recenzie a volumului din cadrul „Micii biblioteci critice” ci — folosind materialele acestuia — ne propunem să reliefăm calitățile metodologice încă operante ale criticii lui Mehring și prin urmare, caracterul ei, cel puțin în parte, pildurilor și pentru strădania criticilor și istoricilor noștri literari actuali.

Mehring a lucrat, după cum se vede, cu un spirit istoric plin de nuanțe.

Cu aceste unelte ale materialismului istoric, născute cu adevărat și suferite, criticul a caracterizat cu exactitate pe cîțiva din scriitorii și filozofii germani și străini, și precizările lui au rămas valabile pînă astăzi. Mehring a etichetat astfel pe Nietzsche ca „filozof social al capitalismului” gîndind cu drept cuvînt că „fîrta roșu al contradicțiilor lui Nietzsche este încercarea de a descoperi morală de clasă a capitalismului pe actuala ei treaptă de dezvoltare” (pag. 130) și observația — nu lăsa să uităm — s-a produs încă de la 1891. În opera altor de interesant și contradictorie a lui Kleist, cu elemente înaintate ale altelor retrograde, Mehring a identificat plumbii care i-au rețezat scriitorului „berberii îndrăznețe” și anume trăsăturile junckerimil prusace, „măștiina” din care nu s-a putut desprinde. În marile clasici ai literaturii germane, în Lessing, Goethe, Schiller, critica a văzut apoi pe exponenții burgheziei în ascensiune, lupători pentru emanciparea și eliberarea omeniilor și de aceea le-a dedicat studii întinse, cu accente excesive uneori ca în cazul lui Schiller ale cărui limite nu le-a văzut cu limpezime.

O singură eroare de seamă a săvîrșit Mehring în această direcție și ea îl privește pe Skakespeare în care criticul a distins doar „o coloratură critică”.

Problema reeditărilor din literatură dintre cele două războaie a făcut în ultima vreme obiectul a numeroase discuții în presa noastră literară. S-a subliniat, pe bună dreptate, că nu rareori a fost pierdut din vedere faptul că acțiunea de reeditare este în primul rînd operă de reconsiderare de pe pozițiile marxiste, avînd ca atare drept sigură călăuză indicațiile leniniste cu privire la moștenirea literară. Numai necorescerea acestor fundamentale cerințe poate explica reeditările apariții purtătoare de idei confuze. Și tot așa se explică apărurile obiectiv utile, dar care, lipsite de prefețe conștiente, au fost care să facă efective opere de reconsiderare, nu erau mai puțin dăunătoare.

Apariția romanului „Flăcări” de Radu Tudoran reduce problema în discuție.

Cartea lui Radu Tudoran, scrisă în 1943-44, s-a tipărit prima oară în 1945. Prin particularitățile sale, aparține însă pe de-a-ntregul penei dintre cele două războaie. Ca și în alte opere din această perioadă, în timpul aici acel amalgam contradictoriu, în care elemente realiste viguroase critice conștiente alături de confuzii ce vizează însăși concepția romanului. Evident, pentru paginile reale valoroase, pentru caracterul său realist, romanul lui Radu Tudoran trebuie reeditat, dar această țară a acțiunii de reconsiderare. Era necesară în primul rînd o prefață de altitudine, amplă și documentată, care să fi discutat și soluționat virtual problematica și problemele cărții și nu de o „notă a autorului” care să evocă într-o singură pagină, fugitiv, atmosfera epocii. Autorul avea datoria față de cititorii de azi să-și revizuiască volumul, îmbunătățindu-l pe linia evoluției ideologice pe care, după cum el însuși o mărturisește, a trăit-o. Refacerea unei opere literare semnificative o altitudine artistică nouă și fără îndoială o reală conștiință profesională. Artista adevărați nu și-au considerat niciodată operele lor neperfectibile. Se pot cita numeroase exemple de mari scriitori care au re-luat chiar de cîteva ori lucrări care au intrat apoi în patrimoniul culturii universale. O atare altitudine exigentă față de propria operă se impunea în

damental aristocratică” (pag. 17), cel mai „poet al aristocrației robuste, vi-rile și chiar Inburghezie” (pag. 17) la care „elementul burghez și cu alți mai mult cel proletar apar într-o lumină defavorabilă”, ceea ce e surprinzător date fiind numeroase observații ale clasicii cu privire la baza burgheză a concepției înaintate a marelei realist englez, exponent al Renașterii.

În genere însă, analizele lui Mehring — cu unele excepții ca cea de mai sus — au încă și astăzi o valoare exemplară. Obiectul lor îl constituie, în primul rînd, conținutul de idei al operelor respective și criticul și-a teoretizat această poziție ideologică printre altele și în articolul său „Naturalismul de azi” (pag. 193). „În arta politică, nu este important numai modul de exprimare, dar și cel de gîndire”, dar faptul nu trebuie să ducă la „programa de partid dramatizată” sau la „articolul de fond rimale” (pag. 161-163), ceea ce înseamnă că cercetătorul n-a ignorat nici caracterul specific al artei și a știut să respingă alcătuirile artificiale.

Dintre analizele sale artistice cităm îndesebii pătrunzătoare prezentarea a „Leciorului sfîrșit” al lui Kleist, o prefață cercetare a meritelor literare ale unei comedii clasice al cărei subiect fusese transpus într-o simplă gravură a unui meșter din Țările de Jos (pag. 87-88).

Dar articolele și studiile lui Mehring sînt pilduitoare și prin multe alte probleme ridicate de ele. Am dori să subliniem, dintre acestea, însemnătatea pe care o acordă el nu numai opere ca atare, ci și personalităților criticeilor privite în ansamblu. Este astfel tipic „cuvîntul” lui despre Voltaire (1904), în care criticul nu se ocupă de loc de opera acestuia, ci — cu prilejul bienențurii nașterii scriitorului francez — vine să-l apere doar de acuzația că ar fi fost un spirit financiar prea abil, observînd că de fapt „regele inimismului european” nu s-a străduit decît să-și dobîndească independența materială folosind mijloace economice oferite de epoca lui pînă de posibilități speculative. De altfel, elementele biografice sînt copios utilizate de Mehring și unele studii ale lui au chiar

I. PEZIROVICI „Bordă la Molnășii”

Reeditare și reconsiderare

„Flăcări” de Radu Tudoran

toare, ale muncitorilor cuprinși de flăcări, iar pe drumuri de munte coboară încetișor ambulanțe, camioane și căruțe pline de răniți avînd la căpătîi, preventiv, un bol de luminare. Și, deodată, totul se liniștește. Instalațiile se desfac, inginerii pleacă, muncitorii sînt concediați, prăvăliile și cîrciumile se închid, din dogoarea vechilor incendii mai rămîn doar urmele luminii, iar din pămînt chinat, sîfîrșit și pierzător, răsăr, pe urmele lăcșale de sentințele tractoarelor, firav și micuțulos, tremurîndu-se fire de iarbă.

Patrimoniul îmbogățiri se profilează pe acest fond în culori pregnante. Autorul urmărește conflictul numai pe plan etic, adoptînd de aceea o linie epică simplă, capabilă să-l servască relativ ușor. Se disting amănunțit balzamele în urmărire și reliefașe goane după aur, limitate — din păcate — la geometrierea caracterelor. Personajele au o singură trăsătură, o calitate maitresse dominatoare care interzice complexitatea, schematizîndu-le. Bocanu e o mașină înmăscată, greoaie, nesățioasă, care îngurgitează, emite salivă și strînge bulbav bani, sîfîrșind simbolice, înghițînd în zua de lînat, alături de pînă pe care el îl ține, cu singurele amestecate într-un suvoi comun. Călețul, un Păturcă mai abil și mai lîrîtor, va ajunge, tot mîmînd din slugărie apucăturile sîmbului, să se confunde cu ele, devenind un Bocanu tot alt de brutal și respingător. Gogoiu trăiește animalic, bogăția neproducîndu-și altă satisfacție decît cea a beției fără popos. Cristea Dumitrică, obsedat de zornăitul muzical al cocșoșilor, va muri în timp ce oțelul, cu religiozitate, slujba mîrșării lor. Lipănescu nerostorul sîmînt de mîrșă ieratică, își va pierde, pentru a se recunoaște el mai sus, averea și mintile. Dimopol, mai mult cămătar decît bancher, cu avariașă transformată în manie, pierzător și stupid — cum e și trăit — din cauza zgri-

Exigența scriitorului și tematica actuală

Volumul de nuvele „Drumul spre cer” se numără printre cărțile care dezbate teme importante, probleme centrale ale contemporaneității: lupta clăsească muncitoare din România împotriva dictaturii fasciste, pentru rețacerea țării și începutul construcției socialismului.

Desigur că tocmă însemnătatea socială și politică a tematicii asupra căreia s-a oprit scriitorul, incumbă o mare răspundere. Generalizarea ideologică și artistică, pe care o realizează prozatorul în unele nuvele cuprinse în volumul „Drumul spre cer”, se dovedește a fi însă nesatisfăcătoare. Articolele noastre care au încercat să analizeze cele două nuvele („Filonul”, „Drumul spre cer”) indicau deoprită înconștientă a autorului în reflectarea realității a omenilor și a împrejurărilor în mijlocul cărora ei ni se înfățișează. Lipsa de expresivitate a personajelor descrise acolo se împletea cu schematicismul figurilor de comuniști, cu estomparea unor trăsături etice și politice esențiale ale eroilor.

Răceala falsei umanități, încercarea eroilor în mod abstract și general cu podobe morale neîtrești („Filonul”) ca și prezentarea falsă a concepției despre viață a muncitorilor noștri („Drumul spre cer”) — reprezintă, în egală măsură, o îndepărtare de principiile veridicității realist-socialiste. Orientarea spre tematică actuală nu a presupus niciodată o slăbire a exigenței scriitorului. Remarcabilă prin

riona descrierii mediilor muncitorești, precum și a unor împrejurări istorice importante din lupta proletariatului român, — proza lui Nicolae Iliu rămîne încă datoare cititorului cu tratură profundă a acestor fapte dramatice de o acută semnificație social-politică. Volumul „Drumul spre cer” cuprinde și unele nuvele inspirate din alte domenii ale actualității. Descrierea luptei ostașilor români pentru eliberarea de sub jugul fascist („Ise a murit”) ca și afirmarea unor forțe morale înaintate în conștiința sutului de astăzi („Fecior de suflet” sau „Piinea lui Dumnezeu”) desăvîrșesc tematica de actualitate a acestor nuvele.

Judecînd după o altă nuvelă a volumului care este mai bine realizată — „Unul de la Neptun” — cititorul recunoaște unele posibilități reale de analiză ale scriitorului. Eroul principal al nuvelei, muncitorul Tudor Manea, benețifică de o prezentare realistă: viața socială ca și viața intimă a eroului se dezvoltă într-o imagine unitară, caracterizată prin simplitate și firesc. Prozatorul urmărește formarea conștiinței înaintate a eroului sîu din primele momente ale îndrîrîri în fabrica Neptun și pînă în zilele luptelor dramatice de după 23 August. Cristalizarea unor virțuri caracteristice luptătorului comunist este urmărită treptat, în raport cu împrejurările grele, cu traiul anevoios și cu atmosfera apăsătoare în care trăiește eroul. Formarea conștiinței sale de clasă este urmărită în scene semnificative. Înțelegerea căminului său, anii prioașindurilor duretoare, în care se formează premisele convingerilor ferme de mai tîrziu, sînt văzute prin prisma vieții intime a eroului și a soției sale. Prozatorul descrie cu sobrietate tandrețea și duioșia care li apropie pe cei doi îndrăgostiți, superînd trîntăria și vijgarea sentimentelor care-l caracterizează pe eroul său. Este o prezentare realistă a maturizării personajului care devine un luptător conștient și curajos pentru cauza partidului. Rîmă alert al acțiunii și în genere atmoșfera dramatică a poeziei aduc mîrturie îmbucurătoare despre capacitatea prozatorului de a reflecta momente importante din viața eroilor contemporani. De altfel, viațuținea episoadelor și precizia notelor, a descrierilor de natură sau a interioarelor, este o trăsătură prezentă și în alte nuvele ale volumului. Peripețiile „Leciorului de suflet” din nucleul cu același nume, urgisit și năpăstuit de chiburi, care ajunge să-i demonte pe aspiranții săi, se deslășoară pe fondul unui peisaj rustic, zugrăvit cu plasticitate.

Considerăm îndesebii nuvela „Unul de la Neptun” de bun augur pentru evoluția ulterioară a creației scriitorului.

Lîmpinînd mesajul ideologic al nuvelilor sale, autorul volumului „Drumul spre cer” va reuși să reflecte cu mai multă profunzime adevărul zulelor noastre.

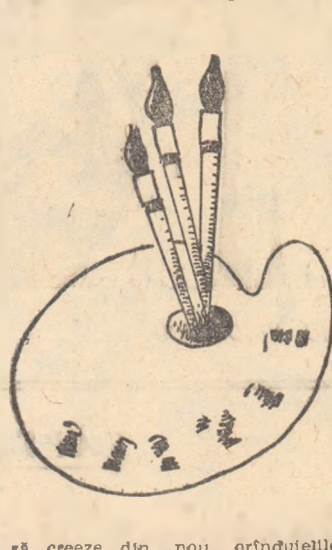
Miron Dragu

ARTE

Expoziția de artă siriană

Expoziția siriană de pictură, folclor și artizanat, deschisă în Sala Institutului de Arhitectură „Ion Minciu” este, în primul rînd, un îmbucurător mesaj al pacii și prieteniei dintre popoare. Expoziția oferă publicului nostru prilejul de a cunoaște arta unui popor cu o tradiție de milenii, o artă dintr-o desăvîrșită simetrie, care exprimă înaintul artiștilor ai poporului din Siria hîmnică, bogată în detalii. Ea înfățișează, de asemenea, caracterul ei național, trecutul de luptă al poporului, momentele de luptă de eliberare de sub stăpînire colonialistă. Dominanța siriană a artei este, în primul rînd, exploatarea memoriosă a poporului, ei și distrugerea vechii ei civilizații, a tezaurului de artă, înăbușirea eulanului creator.

Eliberația de colonialism în anul 1946, stăpînit pe desăvîrșit și în unită de curînd cu Egiptul, Siria se așază în rîndul popoarelor iubitoare de pace și de colaborare cu statele democratice. Într-un rînd de supărații imperialiste, „Una din sarcinile cele mai importante ale Siriei trebuie să fie facă față astăzi — se scrie în prefața catalogului — este să reconstituie și să restabilească arta, să salveze elementele din vîl ale artei și popoarele și

Gheorghe Dinu

cu creștea din nou orînduilele tradiționale ale artizanatului său.”

Expoziția cuprinde 50 de tablouri, reprezentînd pictura contemporană a Siriei. Deși artiștii ei plastici se manifestă în diferite școli și curente, ei sînt cu toții pătrunși de dragostea de patrie lor, sînt legați de lupta poporului lor pentru libertate, exprimînd viața, națională și umană. Acesta aspiră să fie fost mai bine reprezentate de expoziția artă cuprinsă și cîteva din tablourile pe care le-am văzut sînt în trecut la expoziția de pictură și sculptură din Damasc, inspirate de lupta poporului sirian împotriva aceluia care-i amenința independența, cum au fost picturile „Săptămîna fortificațiilor de M. A. Haimi”, „Poporul luptă” de M. Q. Chihbi și altele.

Tablourile în maniera scoților cubiste, surcîntate și abstracte — prezente în expoziția din Sala Institutului de Arhitectură — au caracteristică distinctă cu tablourile realiste, adevărate resurrecții de artă majoră arti în ceea ce privește conținutul și forma lor. Expoziția demonstrează, prin lucrările numeroase inspirate din realitatea contemporană, din tradițiile poporului, că Siria are pictori de talent, de concepție atînată realităților vremii lor. Astăzi sînt pînăze lui Michel Kureh, Nazem Dja-far, Mahomed Djelal, Marvan Kasab-

Costumele, obiectele populare, încrustările în fildeș, tăieturile de lumboc și mîștile sînt toate de o frumusețe emoționantă, înfățișînd în același timp comorț artistică nesecată a poporului sirian și personalitatea. Cu desăvîrșit impresionantă o obiectele de artizanat, lucrare de mîini sînt cu o mare atenție și cu un simț artistic remarcabil.

În dragostea cu care a fost înțelesă și realizată expoziția, sînt prezente și obiectele de artă siriană care au fost realizate în timpul războiului sirian. Acestea sînt: „Poporul luptă” de M. Q. Chihbi și altele.

Pe cît de concrete, de clare, de înțelegătoare și de fundamentate și științifice sînt toate cele prezentate, pe atît de vagi și lacunice sînt puțin numeroasele

V. Băițatu: „Cum se face un film”

După un anecdot istoric, acest film de necesar și de necesitățile volum de inițiere în tainele cinematografiei ne indică principalele faze ale realizării unui film. Ne introduce apoi pe niștea de filmare unde ne ramblînză cu tot echipamentul tehnic și toate necesitățile necesare și corespunzătoare, pentru a ne păși în eric în mod în sala de proiectie, nu înainte însă de a ne explica principiile de bază ale ericului în cuori, în relief și pe cîr etran lat.

Pe cît de concrete, de clare, de fundamentate și științifice sînt toate cele prezentate, pe atît de vagi și lacunice sînt puțin numeroasele

partii dedicate formei „barel artistic-ideologice a filmului”, scenariul, despre care V. I. Băițatu se mărginește a spune doar astfel de generalități:

„Autorul scenariului trebuie să cunoască bine și mulțumitor viața cu realitățile ei. Scenariul trebuie să conțină un material bogat în fapte și sentimente. Într-un bun scenariu literar, tema este interesantă pentru toate categoriile de spectatori.”

Pentru a exemplifica tot atât de concret, de clar și amănunțit cum trebuie întocmit un bun scenariu, de ce autorul n-a procedat la fel de științific ca și în celelalte capitole ale cărții, reproducînd și analizînd cîteva exemple de scenarii ale unor dintr-acele mai reușite filme din ultimul timp?

Z. Ornea

* Editura de stat pentru literatură și artă, 1968, nr. 117, pag. 267.

CONTINENTE

VIATA NOUA A COREEI

18 ani de la eliberare

Ultimele seri

DOUA PORTRETE

TIBERIU NICORESCU

„Afară cu agresorii din țările arabe”

SĂPTĂMINA

„Doctrina” domnului Dulles sau despre agresiune directă și indirectă

După ofensiva diplomatică a Uniunii Sovietice, care s-a dovedit încă o dată marea câmpioană a păcii, intruchiparea voinței opiniei publice mondiale, are loc în aceste zile ședința Adunării Generale a O.N.U. consacrată discutării situației primejdioase creată în Orientul Mijlociu în urma agresiunii trupelor americane și engleze.

S.U.A. și Anglia apar la O.N.U. pe banca acuzării, ceea ce nu e deloc plăcut pentru diplomații occidentali. Lăudă teribilul eșec din Suez, când majoritatea Adunării Generale O.N.U. a condamnat războiul barbar purtat de colonialiștii imperiului Britanic, imperiul trebuie să dea din nou socoteală pentru acțiunile sale îndreptate împotriva păcii. E foarte dificil să aperi o asemenea cauză și domnul Dulles, avocatul a felului de cauze pierdute, a fost silit să inventeze la ureche alături, pretexte, justificări, care să dea câștig de cauză și să asigure încrederea în onorabilitatea inculpaților. Probabil că n-a căutat mult în dicționar, și în cadrul unei conferințe de presă în Brazilia, unde se pare că a fost primit cu cele mai calde ovacii în cinstea plezii sale grabnice, Dulles a lansat două cuvinte magice: agresiune indirectă. Cine își închipuie că în Liban sau Jordania asistăm la o acțiune directă a S.U.A. și Angliei împotriva acestor țări, e un copil neînțeles, un om lipsit de subtilitate. În Orientul Mijlociu s-a produs domniilor o agresiune indirectă. O agresiune indirectă a Angliei și S.U.A.? Nu, domniilor, că înșelați (trupule engleze și americane sînt o închipuire a sfîntului duh), agresiunea indirectă cu provocarea altor misterioase puteri străine. Sau, cum s-a exprimat însuși șeful departamentului de stat prin-o definiție memorabilă, „agresiunea indirectă este provocarea de război civil în interesul unei puteri străine”.

N-are nici o importanță faptul că căștigătorii O.N.U., porții în expedițiile în muntii Libanului, n-au găsit urme de putere străină decât în momentul când din înaltul cerului și din talazurile mării s-au vădit trupule domnului Dulles. N-are nici o importanță faptul că Mansfield, unul din liderii majorității democratice, a declarat în senatul S.U.A. că „atîc cit vezi cu ochii la frontiera libaneză nu există nici un soldat rus”, dar în schimb „trupule străine care se află în vâzduhul popoarelor Orientului Mijlociu sînt cele americane și engleze”. Domnul Dulles a inventat propria sa formulă pe care presa engleză și-a poreclit-o „doctrina Dulles” (cărui „doctrinile” Eisenhower și Rockefeller n-au fost surcinate) și o formulă magică nu se împiedică de laște mîrșite.

Să vedem însă ce s-a întâmplat după generala definiție a domnului Dulles ar fi aplicată în treburile internaționale. Cum ar putea fi calificată lovitura de stat din Guatemala, când un guvern legal, popular, ales de imensa majoritate a națiunii, a fost răsturnat de o clică militară dictatorială, subventionată cu arme și bani din afară? Cum ar putea fi calificată „revoluțiile” de palat care schimbă o dată la șase luni pe aventurierii militari din fruntea unor țări ale Americii Latine?

Cum trebuie încadrată în definiția domnului Dulles falimentarea industriei „textile” din Indonezia? Dar pro-

Director: Acad. ZAHARIA STANCU. Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMILAR, membru corespondent al Academiei R.P.R.; PAUL GEORGEȘCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corespondent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVESCU, ION MIHĂILEANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVEANU (redactor-șef adjunct); CICERONE THODORESCU, ION VIITNE.

Ion Mihăileanu

PRIETENI VECHI

Ca o dialectică a sentimentelor, — pe măsură ce dorul de casă creștea în mine — înălțaua desigur și dorul de prietenii mei coreeni. Începea să-mi facă loc umbrind nerăbdarea întoarcerii. Mă legasem în călătoria de cameră acestia cu grația statulețelor de jad, dar cu duritatea stîncilor de cremene, de munții încărunțiți în cel mai cumplit dintre războaiele acestor ani, de terasele aurii de orez, cultivate și trigate cu o răbdare și migală fără seamăn, de monumentele seculare săvuite într-o inimă propoziție, de toată viața îndălțătoare în eroismul ei civil, a unei țări care renăștea propriu din propria ei cenă.

Ultimele zile am rămas în Phenian. De la Jerastra hotelului cuprîndeam cu privirea un colț obișnuit, dar specific al orașului de azi. Rîul Te-Don, cu largile și liniștitele ape, cu podurile rețacute, cu ostroviul plîmbărilor duminicale din parcul Morambô, cu casele în care se așează cămămidă de cămămidă, și blocurile albe, prefabricate, ridoate de macarale imense. Dacă s-ar compune o heraldică a capitalei de azi a Republicii Democratice Coreene, n-ar putea lipsi de pe emblema macarala, această nobilă armă a luptei pentru reconstrucție. Printre blocurile de-o șchioapă sau chiar de-o palmă — primele „Jocurile” încropite între două bombardamente — macaralele au curățat moloazul, au ajutat la săparea temeliiilor noilor blocuri, la ridicarea clădirilor principale, a cartierelor întregi, a orașului... În rama ferestrei văd dovezile suferințelor recente, aproape colibele, și, răsărind între ele, o clădire. În prima zi prietensă am vădit zidul, zădărit și scheletul, în ultima ameam în fața acoperșului care se înclina. Rîmău de clădire, uluitor pentru origine, dar cu atât mai ciudat pentru o clădire în care timpul se numără cu milioane, e dictat de necesitate. Altele veacuri au fost distruse în patria ori de război, încît răcarea trebuie să cunoască altă viteză decît cea obișnuită.

Am intrat și în baraci, dar și în casele clădite din blocuri prefabricate care absorb treptat populația baracilor. Și tot în ultimele zile, am intrat în casele noi, mai mici decît blocurile, un soi de vile clădite pe deal. Așa m-am pomenit într-o seară de vîră în pragul locuinței vechi mele cu noștină, An Son-Hi. De prietensă mea de la anșipoz, mi se leagă, de aproape zece ani, viața. La prima plecare în străinătate, la Festivalul tineretului din Budapesta, An Son-Hi-danșu drama unui popor împărțit arbitrar în două. În gestul miinilor (ca la toate popoarele asiatice de o lungă civilizație, trupul a păstrat ceva hieratic, iar sugestia mișcărilor și în primul rînd a miinilor) ea reținea scenic viața de umilință a surorilor din Coreea de sud. Era momentul dramei îndăștate, al vaietului surd. La două săptămîni, la Berlin, arta — ca și poporul prietensii mele — intrase în tragedie. Înnozia așa loc pe uscat, pe apă, din aer. Danșul mamei întrebate de groază în fața raidurilor inamice era mai zguditor decît lupta cu forța destinului. Cerul care își înfigea colții ubuzelor în pămîntul natal, fără intreruperi, spulberînd orice adăpost al pruncului; dezajudeja mamei în fața morții acestuia, dar și ridoarea ei înălță ca o statuie vie a miniei, avea o măreție antică. În luptă, omul nu căzuse cu fruntea în țărîna... Peste alți patru ani, la București, am trăit în preajma tinerilor coreeni, bucuria păcii. Erau primele țărîni tonice, ale unui popor cu ochii seacăți de alita plîns morțuș... Și, în sfîrșit, în toamna trecută, mi-a fost dat să-mi revedd prietena, în țara și în casa ei.

Mama prietensii mele, Jo Sen-Hi, e întemeietorul scoții de balet coreene. Tatăl, un critic literar de seamă, amîndoi, cu o căldură și simpatie neîntîlnite, care aproape și câștigă inima. În casă, simplitatea își dă mină cu un perfect bun gust, de la tacumiri la perlele și la mobilele de un rafinament neobișnuit. În sufragerie nu-mi puteam dezlipi ochii de un dulap-bufet negru, încrustat cu scoici în chip de flori și animale. Pe scena de abanos, ciudatele măști și arta meșterilor își jucau diavolele uzurătoare.

Revista cercurilor de afaceri londoneze „Economist”, avînd cea mai mult spirit practic și simț al umorului decît soțul departamentalului de stat, remarcă următorul: „Dacă s-ar da ascultare în Dulles, nici un guvern nu ar mai avea dreptul să cadă fără consimțămîntul său. Cu alte cuvinte, o națiune puternică ar debarca forțele sale armate într-o altă țară, ori de cîte ori ar fi vorba de o revoluție populară sau de amenințarea unei revolte împotriva unui regim nepopular și autocor, sub presupunerea că este vorba de o agresiune indirectă și de subversivitate din partea unei țări străine.”

La ordinea zilei, la O.N.U., este chestiunea agresiunii directe a trupelor americane și engleze împotriva popoarelor din Orientul Mijlociu și nici un fel de alibiuri la care rearg încat-pău de soul, agresiunii indirecte nu trebuie să împiedice hotărîrea dreaptă pe care o așteaptă popoarele lumii din partea sesiunii actuale a Adunării Generale O.N.U.: retragerea trupelor agresoare din Liban și Jordania.

...OBIȘNUITELOR COMORI MARINE

Cunoșteam sîdelul micilor scoici ale țărînilor noștri. Colecționari pasionați, vesnic îndrăgostiți de scîmpirea lor, mă repeziser pe plaja de la Ha-Mun să culeg primele „giuvaere”, neobișnute față de dimensiunile de la noi. Marea era mai abstrăctă ca a noastră, într-un apus care insingera stîncile uriașe de pe fîrm, preluîndu-se de la mînușilor de diamant marin. În solemnitatea trecerii spre a-murg, eu m-am desprins de grupul coreenilor, ca să adun scoici. Erau atât de mari, încît cuvintele orientenilor care mă asigurau că sînt nămai înlocuiri în comparație cu ceea ce voi găsi la Sin-Po mi se păreau o împietate. Mă simțeam pe un tîrm de basm în care o forță miraculoasă îmi îngăduia să culeg cîte pietre scumpe puteam duce cu mine! Drumul de la Ha-Mun la Sin-Po trece peste șapte munți și șapte vădi,

prin șapte vădui și șaptezeci de serpentine. Drum greu, prin munții bătrîni cu arbori tineri, înroșiți de vîntul de toamnă — dacă războiul n-ar fi răz pădurile, m-aș fi crezut în miticii codri de aramă! În așezarea pescărească Sin-Po, unde a-junsesem după șase ore de drum, peisajul nu era însemnat de multe stînci, ci de insule, și se lăuda cu o labuloasă bogăție de pește. Aici s-a construit noua fabrică de conserve, cu ajutorul sovietic, cu inginerii sovietici și cu alții, mai tineri, țare au înlocuit în țările pretene din Asia și Europa. Nu mică mi-a fost mirarea cînd — auzindu-mă sorbind romînește — un tehnician mi-a spus jureco, în limba noastră: „Bine ați venit!”. Acolo, la mi și mi de leghe departe de țară, gusti parcă mai mult încă dulceața graiului tău... Tehnicianul învoțase la o școală medie din Galați și se întoarse cu puțin înainte în patria sa. În jurul fabricii, cherhanaua, peștii întinși pe rogojini sau ugoții de cîrlinge pe riste spalier. Coreenii mă „înca pește uscat la soare și sărat, așa cum se consuma la noi semințele de floarea-soarelui. E una din pasiunile lor gastronomice.

Masa am înțeles în casa unui pescar. Ușile camerelor nu se deschidau; erau, ca de obicei, gîșante, pentru a nu ocupa prea mult spațiu. Ferastrea avea, pe sticlă, obișnuitele înfîșurări de lemn. Originea acestor înfîșurări mi-am explicat-o ușor. Înainte vreme — ca și azi, la țară, — în locul sticlei de geam, se întrebina hîrta albă, translucidă, care trebuia susținută cu vergele de lemn încrustate în diferite modele decorative. Acestea s-au păstrat uneori și pe sticlă. Și e semnificativ că, în

o duzină de copii din vecini, cu poala plînd de scoici, care de care mai mari și mai frumoase! Ne-am așezat pe jos, gaza mi-a oferit o lădiță, copiii le-au răsturnat pe un ziar, și-am pornit să alegem împreună tot ce era neciobit și frumos colorat. Nu erau fîrtește melcii și scoicile neobișnute, cumpărate la bazar, dar, printre jucăriile favorite ale fetiței mele, sînt și azi scoicile culese, cu o mișcătoare dragoste spontană, de către copiii de pescari din Sin-Po. Părinții lor — care se aflau în acea după amiază într-o sesiună de producție — au primit de la mine, în dar, un album cu viața pescarilor din Delta. Un coreean bătrîn mi-a spus multumindu-mi: „Ați de mulți și ați de mult ne vom uita cum trăiesc pescarii din țara dumitale, încît îți jăgăduim că peste un an, cartea va arăta mai săracă, dar inimile noastre vor fi mai bogate...”

Un monument? Nu. Un fel de ca- von din piatră. Simplu. Sobru. Desubt o groapă. Nu o groapă obișnuită; o groapă comună, în care zăc laolaltă, din oase adunate, treizeci de mii de morți în războiul pentru patrie, pentru patria socialistă. Treizeci de mii. În fața strîngăului acestor cifre, rămîm mutați. În apropiere, un altul: 11000 de voluntari chinezi își dorm somnul în groapa comună. În Phenian, un obelis: mii de soldați sovietici și-au lăsat viața pentru eliberarea Coreei în 1945. Sînt cifre care, adunate la un loc, te zguduie. Cîte sacrificii fără margini, cîte vieți dispărute, pentru ca țara acestui popor, acestui țiu al omeniilor noastre, să răzbească, să construiască, să spe- re într-o unire apropiată cu țarați

AN SON-HI în rolul lui Li-cien

clădirea construită de coreeni la Pamunjon în rîmău patru zile, pentru de la anșipoz, mi se leagă, de aproape zece ani, viața. La prima plecare în străinătate, la Festivalul tineretului din Budapesta, An Son-Hi-danșu drama unui popor împărțit arbitrar în două. În gestul miinilor (ca la toate popoarele asiatice de o lungă civilizație, trupul a păstrat ceva hieratic, iar sugestia mișcărilor și în primul rînd a miinilor) ea reținea scenic viața de umilință a surorilor din Coreea de sud. Era momentul dramei îndăștate, al vaietului surd. La două săptămîni, la Berlin, arta — ca și poporul prietensii mele — intrase în tragedie. Înnozia așa loc pe uscat, pe apă, din aer. Danșul mamei întrebate de groază în fața raidurilor inamice era mai zguditor decît lupta cu forța destinului. Cerul care își înfigea colții ubuzelor în pămîntul natal, fără intreruperi, spulberînd orice adăpost al pruncului; dezajudeja mamei în fața morții acestuia, dar și ridoarea ei înălță ca o statuie vie a miniei, avea o măreție antică. În luptă, omul nu căzuse cu fruntea în țărîna... Peste alți patru ani, la București, am trăit în preajma tinerilor coreeni, bucuria păcii. Erau primele țărîni tonice, ale unui popor cu ochii seacăți de alita plîns morțuș... Și, în sfîrșit, în toamna trecută, mi-a fost dat să-mi revedd prietena, în țara și în casa ei.

Cînd gaza își dădu seama cît îmi plac „jarfurile”, ea schimbă cîteva vorbe cu băiatul ei, băiatul o tulu pe apă, pentru ca, după masă, teșind în stradă, să vada alergînd spre mine

din sud, în pacea zilelor de mîine, într-o viață mai bună, mai dreaptă? Și e imensă obligația morală, pentru noi, ce-am rămas în viață, de a fi demni de moartea eroică a țărărilor noastre departate, de eroismul civil al unui popor mic ca număr de oameni, dar mare prin jertfa și prin speranțele lui tenace!

Veronica Porumbacu

Diminetile răcoroase ale peninsulei

Florile coborîte de pe muntele celor opt dragoni unde se trăiseră ascunse în vremea războiului, însoțesc șoseaua, destul de scurtă altfel, care duce spre Hinam. Cîmp cu lanuri de orez și galean, de ridoche și salată verde la orizont mereu aceeași munți luncuind print-o ceață străvezie. Cîte cîțiva kilometri au trecut și iată prima dintre cele două renunite - uzine ale Hinamului care au apărut acum cîteva zece de ani, transformînd ne- însemnatul să pescăreșce de odinioară într-un port renumit. La cea de a doua, alături chiar pe malul mării, vom poposi cîtușind o vedem mai îndepărate. Într-o vreme, însoțitorul meu mi povestea cîte ceva despre aceste uzine.

Pe vremea cînd Coreea era o simplă provincie a imperiului nipon, veniseră prin aceste locuri reprezentanți unor mari societăți din Tokio și din- du-și seama de bogatele zăcămintele minerale aflate în nord și de energia fluviului Ialu, hotărîră să zidească două uzine chimice capabile să furnizeze îngrășăminte și alte chimicale întregii Asii. Le-au construit aici, unde golul generos al Hinamului oferea cele mai bune condiții pentru întemeierea unui port, iar pe apele fluviului de granită, între Coreea și China, au ridicat o gigantică hidrocentrală. Pe întinderea Asiei nu există asemenea colosi iar faima lor a ajuns în Europa și America, situndu-le printre

Auzisem din ziare că Phenianul dis- trus de bombe, ars de napalm, Phenianul pus la pămînt se ridică iar. Și i-am închipuit, în corp de case, color un bloc-două, o stradă poate. Dar și de astă dată imaginația scrii- torului s-a dat de rușine înaintea realității. S-au construit artere întregi, palate de cultură, hoteluri, blocuri de locuințe, școli, magazine, așezăminte de folos obștece, fabrici, cartiere întregi de locuințe.

Se construiește, se construiește, se construiește!

Se construiește așa cum nu-ți poți închipui. Dimineața ai trecut pe dina- intea unui loc vîran. Un loc vîran cu cîteva nefeferice colibe ridicate printre ruine din resturile clădirilor bombar- date. Și a trecut seara. Nu mai vezi nefefericele căcioare pitite printre ruine. Dar nici ruinele nu le mai vezi. În locul tristului peisaj, grupuri de tineri și mai vîrstnici cu hîrlețe, lo- peți, pe spate cu coșuri din paie de orez. Se sapă fundațiile. Se îndepăr- tează o mînd de lut care însemna pe- reții bordeielui, și cele cîteva paie de orez afumate care împreună cu ro- gojina scoarță și ea de fum însem- nau acoperșul. Se îndepărtează trecu- tul.

În locul acestui trist trecut, un grup de steaguri în culorile vii, însemnă un rezultat, însemnă viitorul.

A apărut un grup de steaguri: s-a deschis un nou șantier. În ziua ur- mătoare apare o turla-macara, spin- telcînd cerul cu bratul său. Apoi apar blocuri prefabricate... Și peste o săp- tîmînă-două, nou corp de clădiri în- fațea să fie locuit. Și această minu- te a trăiește în fiecare zi fiecare colț al Phenianului. Macaralele s-o pro- filează pe cerul Phenianului ca niște uriași din poveste, uriași buni, veniți în ajutorul omului.

Ca niște cocori ai păcii — așa se profilează pe cerul Phenianului turle- le-macara. Și fiecare turla-macara însemnă un nou șantier, un nou bloc, un nou grup de case de locuit, o nouă fabrică, încă o creșt, un tea- tru...

S-ar cuveni să mă opresc cu de-a- mînăntul asupra eroicilor construc- tori, muncitorii talentați și îndemna- țici, oameni demni și de respectat, precum și asupra țărănilor care, apla- cîți asupra răsădnieților cu orez, pre- gătesc Coreii hrana ei cea de toate zilele.

Comandantul. Are 23 ani. La 16 ani a intrat voluntar în aviație. Acum este comandantul bimotorului care face cursa Cita-Phenian.

Echipajul bimotorului — patru la număr — înă îndoiesc dacă toți patru laolaltă numără 100 de ani) — la salutul meu — mi-a răspuns cu o plecăciune dină care trei din ei, cu un zîmbet arînd spre cel de al patrulea tînar, mi-au spus: „Comandant”.

Nu i-am notat numele și îmi pare rău. Fiindcă această figură de om tînar, blind și în același timp hotărît, aveam să-l întîlnesc mereu, sub mii de înfășurări, unor chiar și mai tînar, deseori de aceeași anși sau mai vîrstnic, cu aceeași hotărîre și blîndețe, aceeași privire caldă ca de copii, rareori umbriță ca de un vînt rece, de aspre aduceri aminte. L-am văzut jucînd cărți cu echipajul și rîzînd în hohote cum îi șade bine unui tînar. Dar l-am văzut și în cabina de comandă pilotînd pe o vreme călătoasă, de ceață, pilotînd liniștit bimotorul pe gîneșchi cu rigla și harta.

Azi îmi pare tare rău că nu i-am notat numele. Acestui tînar care pilota

poate vedea din mers; ea să cerce- țezi uzina ț-ar trebui două-trei săp- tîmîni. Hălele au două sute metri lungime, cincizeci metri lățime și 10-15 metri înălțime, iar numărul lor e impresionant. Activitatea e dublă, pe de o parte uzina se reconstruiește, pe de altă parte producția ei își urmează cursul. Prin hale, mașini imense, vu- ind surd, și oameni extrem de puțini. Totul e automat, încît omul mai mult asistă tîcîc lucrăzică practic.

Multe hale sînt încă așa cum le-au lăsat bombardamentele: schelete sumbre de fier, gramezi de tablă arsă, grinzii mari prăbușite printre care se văd aieve cenusii, aproape albe, ale golului. Liniile ferate pleacă în toate direcțiile, vagoane pline cu materiale de construcție stau îngrămădite pe șine, scelipele fîlcăreie abastare ale aparaturilor de sudat, dar eu înteleg prea puțin din toate acestea. Cu neprice- perea mea aproape totală în materie de chimie, privesc universal acesta și mă bucur mai mult de animația și ho- tărîrea cu care oamenii refac ceea ce sîngerosul război a nimicit, mă bucur pentru că toate acestea îmi vor- bește despre măreția omului comunist.

Multe hale sînt încă așa cum le-au lăsat bombardamentele: schelete sumbre de fier, gramezi de tablă arsă, grinzii mari prăbușite printre care se văd aieve cenusii, aproape albe, ale golului. Liniile ferate pleacă în toate direcțiile, vagoane pline cu materiale de construcție stau îngrămădite pe șine, scelipele fîlcăreie abastare ale aparaturilor de sudat, dar eu înteleg prea puțin din toate acestea. Cu neprice- perea mea aproape totală în materie de chimie, privesc universal acesta și mă bucur mai mult de animația și ho- tărîrea cu care oamenii refac ceea ce sîngerosul război a nimicit, mă bucur pentru că toate acestea îmi vor- bește despre măreția omului comunist.

Și mă întreb cu tristețe: oare ce ar fi gîndit aviatorii care arzîleau bombele cu napalm peste liniștitele case ale Phenianului, dacă printr-un joc al soartei în aceste case s-ar fi găsit mamele, surorile sau frății lor.

cu sînge rece bimotorul pe acea pîr- cîtoasă ceață, comandantul de 23 de ani, i-au căzăt amîndoi părinții, partizanii, în luptele cu japonezii, un frate i-a căzăt ucis de americani în războiul din 1950-1953. El însuși rînit în două rînduri și maturizat brusc de același război, trăind cu in- tensitate fiecare ceas al vieții sale și-a păstrat toțișu privirea duioasă de om tînar, om tînar care n-a avut răgaz să se bucur de tinerețe.

Floarea de cafea neagră a ochi- lor săi, în furtauna încercărilor prin- care a trecut, a căpătăt greutatea pri- virii bărbatului, dar nu și-a pierdut duioșia. Nici duioșia, nici risul des- chis, vesel, de om tînar și sănătos.

★

Colhoznică. Pak-sin-ok are 21 de ani și în anul care a trecut a făcut 450 zile-muncă. Pentru ceea ce a făcut muncă a primit două tone orez iar din vînzarea merelor și a verzei ce a primit 12-478 de woni. Am înfîșit-o în pauza de prînz la ra- adnița de orez a gospodăriei. Este o fată plăcută la înfășare, veselă. Cu nimic deosebit de prietenele sale cu care se adăpostea de vînt după o per- dea din paie de orez. Aproape de ea, o carte. Tocmai se opriș din citit. „Gritul de toamnă” de Li-ghiu-ou. Ci- tește în toate răzgirile. Citește și seara după lucru. Acasă citește cu mama și sora. Acasă citește cu mama și sora. Acasă citește cu mama și sora. Acasă citește cu mama și sora.

Crezările gospodăriei colective Sam- ion unde lucrează Pak-sin-ok, ca ma- toate crezările pînă aproape de Phen- an, se alimentează cu apa lacului de acumulare Ke-non, nu departe de așezarea gospodăriei.

În timpul războiului, americanii au bombardat și distrus digul de beton al lacului de acumulare Ke-non. Era în preajma înfîșurii orezului. Orezul în- florește sub apă. Fără apă binefă- cătoare, întreaga regiune ar fi fost a- menințată cu foamete.

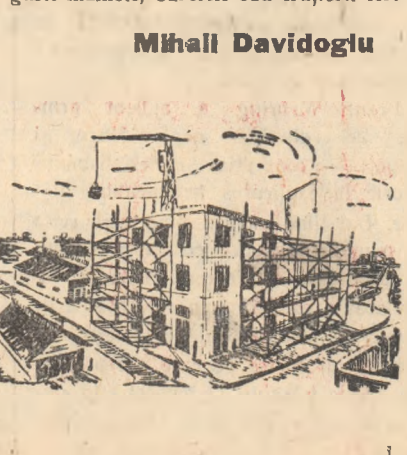
Treizeci de mii de voluntari chinezi și ostași din armata coreeană au por- nit reconstrucția digului. Într-o lună, digul de beton în lungime de 80 de metri a fost reconstruit. Aceasta sub neîncetat bombardament și tir al tu- nurilor și mitralierelor aviației ameri- cane. Aviației dușmane îi răspundea și piloții coreeni. Răspundea și tunu- rile anti-aeriene de pe sol. Dulnea continua zilnic. În tot acest timp cei treizeci de mii de ostași constructori nu și-au oprit lucrul nici un ceas. În- tr-o lună digul a fost gata, crezările au primit apa necesară și regiunea e- orezul cel de toate zilele.

Vitejilor constructori ai digului și aviatorilor căzuți în timp ce-l apărau li s-a ridicat pe malul lacului un mo- nument din piatră. Dar monumentul cel viu, nepieritor, l-a fost ridicat în sufletele colhoznicilor care Pak-sin-ok, care au dat în anul trecut 450 zile- muncă.

Știam de atrocele distrugerii pe care raidurile aviației americane le-au fă- cut în Phenian. Unele scene le-am vă- dut din filme, multe altele le-am închi- puit. Dar, deșt în meseria mea de scriitor mă folosec de imaginație ca de un instrument ascultător, tot ce îmi închi- puișem din țară a fost mult prea palid, de necomparat cu groznicolele distrugerii din Phenian, de necompar- tat cu realitatea unui oraș care a fost ras de pe suprafața pămîntului.

Azi, la aproape 5 ani de la înce- tarea ostilităților, după o nemiăcu- toasă în istorie muncă de îndepăr- tare a războiului, stau înaintea distrugerii cîte au mai rămas — a- devărate monumente ale crimei, bestia- lități și nebuniei distrugerii, și tîrecîd un sentiment de rușine — rușinea că sînt contemporan cu ucigașii copioilor, femeilor și bătrînilor din Phenian.

Și mă întreb cu tristețe: oare ce ar fi gîndit aviatorii care arzîleau bombele cu napalm peste liniștitele case ale Phenianului, dacă printr-un joc al soartei în aceste case s-ar fi găsit mamele, surorile sau frății lor.

Mihail Davidoglu

A. E. Baconsky

(Fragment din volumul în curs de apariție, la E.S.P.L.A.)